

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

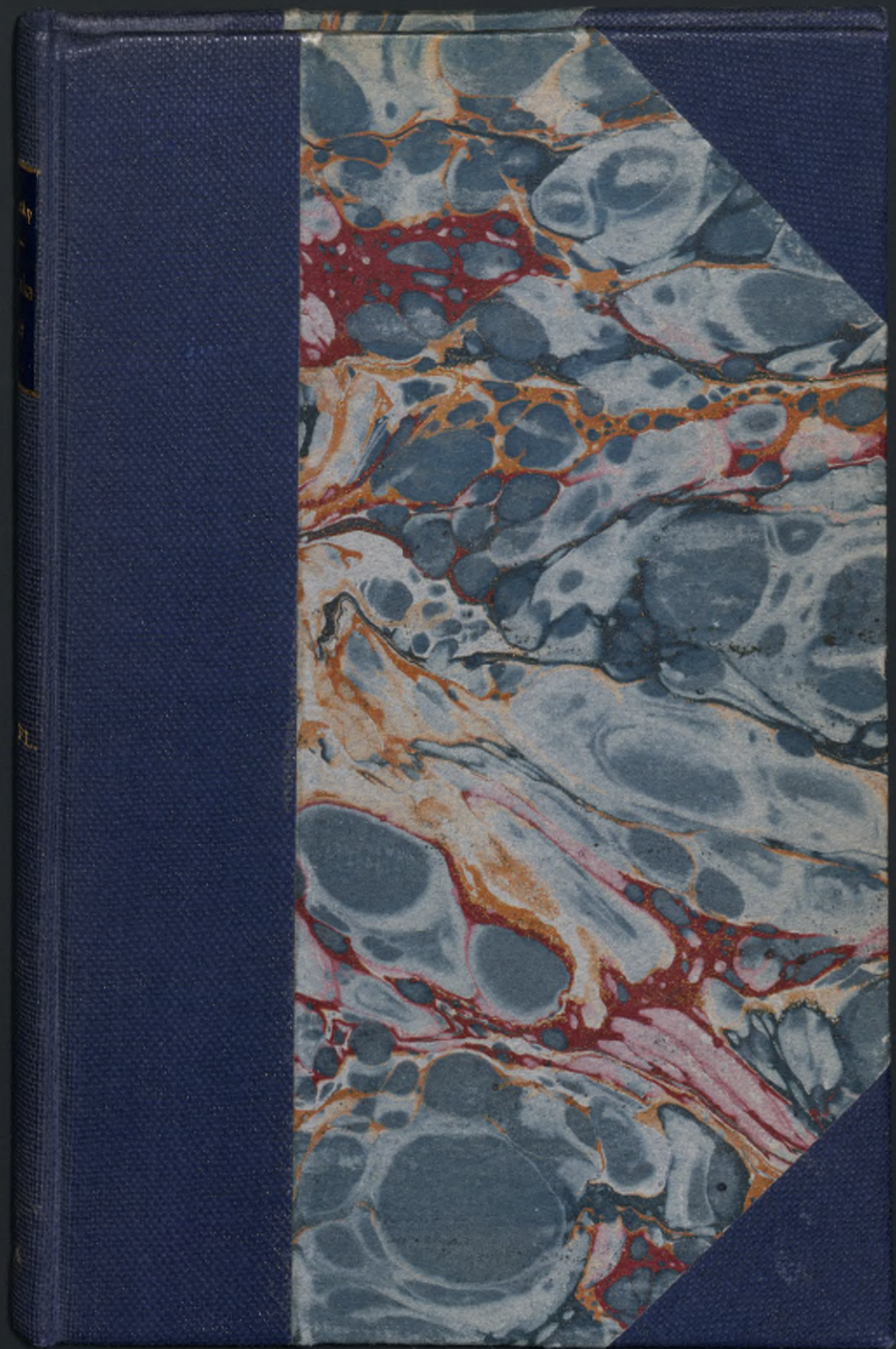
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

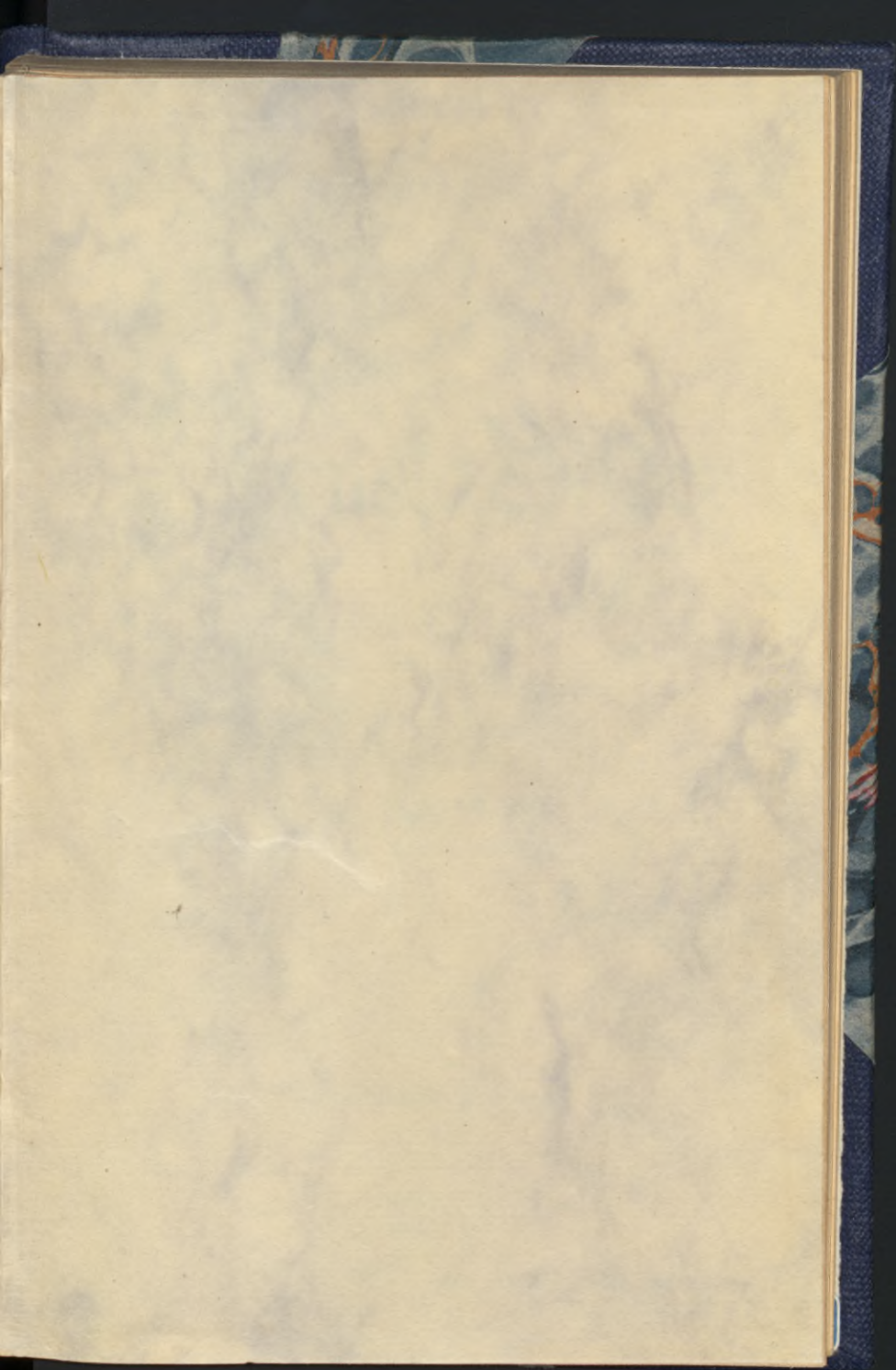
UPPSALA
UNIVERSITET

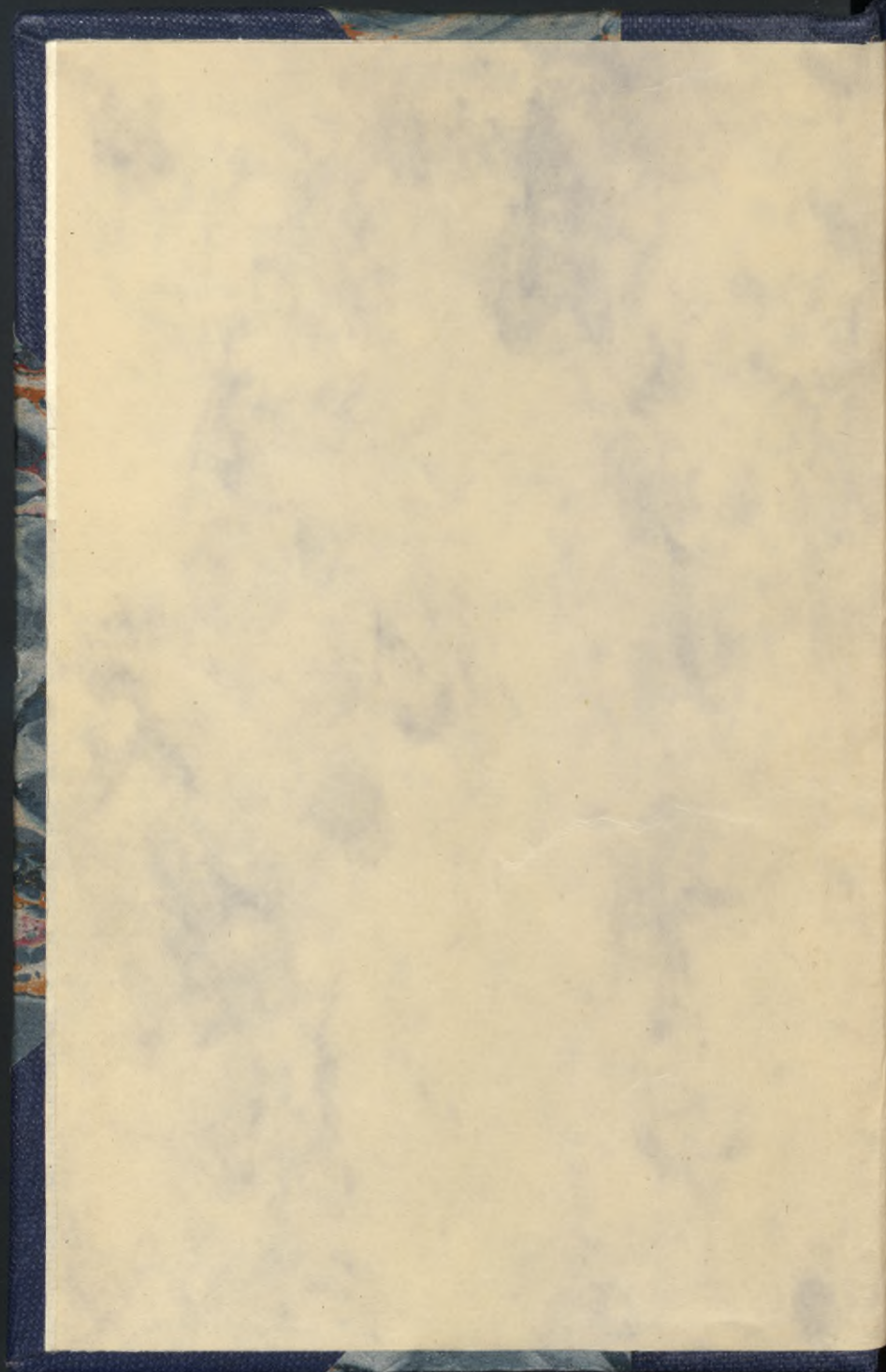

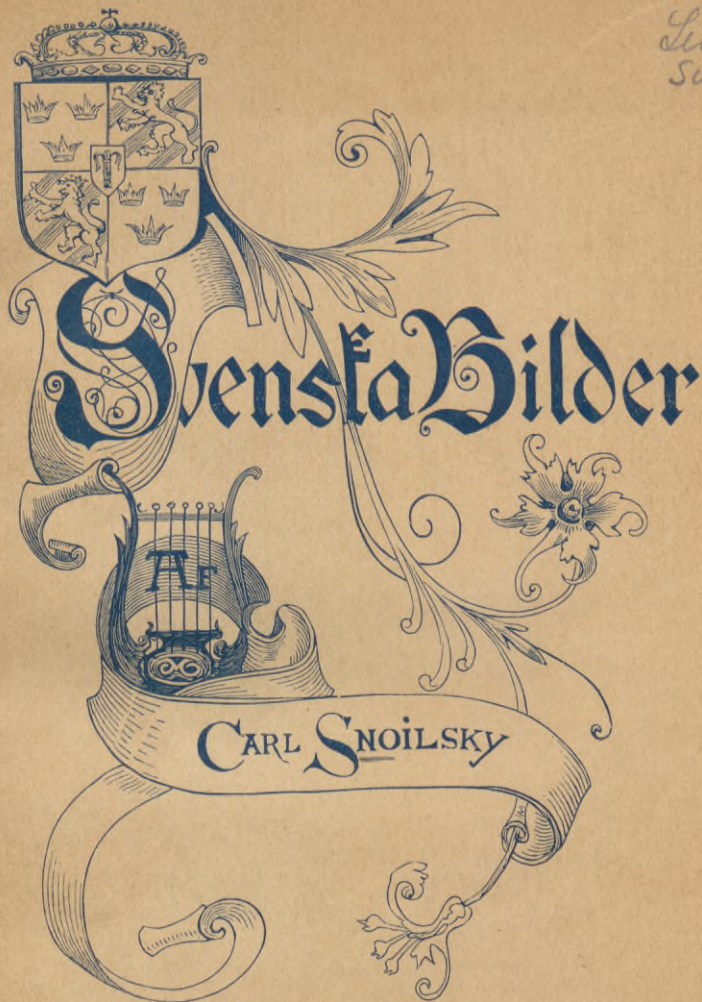
Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

Litt.
501

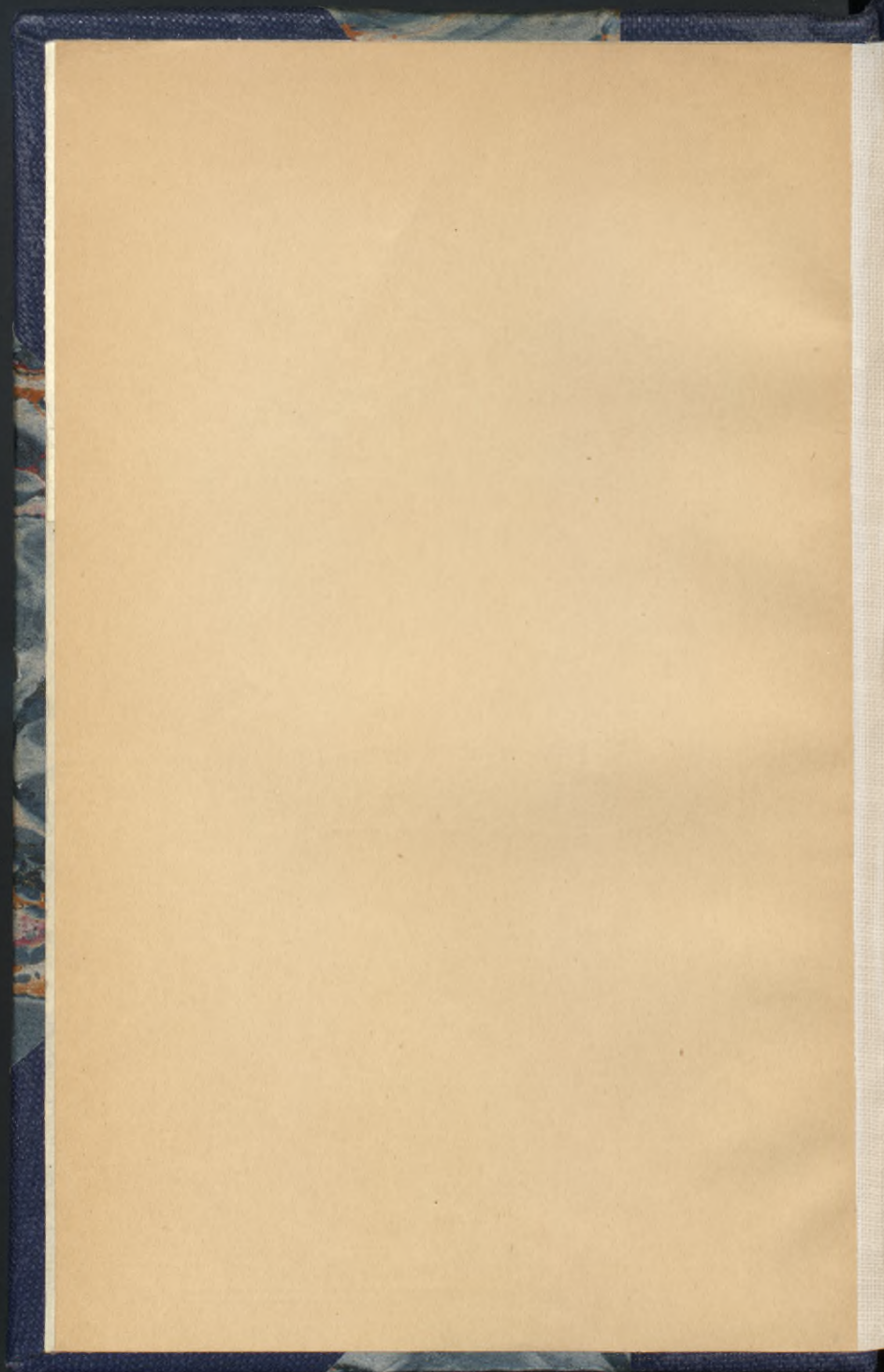

Andra tillökade upplagan

Stockholm
Huga Gebers Hærlag

Pris hæft. 1: 75; eleg. inb. 2: 75

CARL SNOILSKY

SVENSKA BILDER

sv. 39
8222

STEERSKY BILDER

SVENSKA BILDER

AF

CARL SNOILSKY

ANDRA TILLÖKADE UPPLAGAN

STOCKHOLM
HUGO GEBERS FÖRLAG

STEFAN BILDER

CARL GÖTTFRID

STEFAN BILDER

STOCKHOLM, IDUNS TRYCKERI AKTIEBOLAG, 1894.

INNEHÅLL.

	sid.
Gamle kung Gösta	1
Kung Erik	5
Djursholm.....	7
Hvita frun	11
En natt i Augsburg	21
Lützen	24
Herr Jans likfärd	27
Christina	33
Vapenbröderna	42
Erik Dahlberg.....	46
Olof Rudbeck	54
I Ryssland	61
Stenbocks kurir.....	63
Stenbock vid svarfstolen.....	70
Brandklipparen	75
På Vernamo marknad	83
Hemkomsten	89
Slottsherren	93
Regimentets kalk	98
Hattar och mössor.....	103
Carolus Linnæus	106
I Svedenborgs trädgård	109
Svensksund	112
Amaryllis	120
Efter fyratio år	123
En afton hos fru Lenngren	126
Den gamla fröken.....	134
Den trettonde Mars	141
Skogsvandringen	145

SVENSKA BILDER

SVENSKA BILDER

Gamle kung Gösta.

Vi läsa om konung Gösta
I krönikebok,
Guds underman, hvilken bräckte
Tyrannernas ok.
I häfden det första bladet
Hans anlete bär,
Hans bild med det långa skägget,
Så vördad och kär.

Hans hjässa är liksom silfret
I Eskils gemak,
Hans hand har vårt Sverge murat
Från grund och till tak.
När faror hans byggnad hota,
När tvedräkt är spord,
Vi höra som sorl ur grafven
Hans varnande ord.

Han är ej ett namn, en skugga
Bevarad på pränt;
Det är, som vi hade själfva
Sett honom och känt.
När mindre vårt land vi älska,
Han framför oss står,
En fader i sorg — med otack
Vi blekte hans hår.

Liksom vid hans knä vi suttit
Kring flammande härd
Och lyssnat till Dala-sagan
Om flyktningens färd.
Af ångest de späda hjärtan
Knappt vågade slå,
Då spejarnes lansar stungo
I gömmande strå.

Vi följt honom bland försäten
Och nöd utan tal
På vägen till kungastolen
I ärones sal.
Vi sett honom öppna stigar
Och rödja en vret
I skymmande skog af fördom
Och fäkunnighet.

I håret han grep de tredska
På afgrundens rand
Och mot deras vilja gaf dem
Ett fädernesland.
Den lön af ett yngre släkte,
Han bidat uppå,
Kom först, då han satt där bruten
Och gammal och grå.

Så ensligt och tomt det blifvit
 I Mälareborg;
 Sin fader den vilde Erik
 Gjort blödande sorg.
 Den starke, som frälst ett rike,
 Ej kunde sitt lamm
 Sin fagra Cecilia skydda
 För ofärd och skam.

Ej mera som förr vid lutan
 Hans afton förrann,
 Och bittert sig själf han sade
 En olycklig man.
 Drabanten vid dörren hörde,
 Då midnatten teg,
 Långt inifrån tysta salar
 Den sömnlöses steg.

O, hade då egt en stämma
 Den ilande flägt,
 Som gått kring hans vida rike
 Af snöfällen täckt,
 Den fört till den gamles öra
 I sorgernas stund
 Välsignelser, rörda böner
 Från tusendes mund!

Där klappade tusen hjärtan
 På sal, som var lyckt:
 Ett folk stod i vinternatten
 Därutanför skyggt,
 Hans tacksamma, fromma, svenska,
 Befriade folk —
 Ack, tungan var ännu bunden
 Och sökte sin tolk!

Dess ädlaste gåfva, sången,
 En boja in tvang,
 Än drömde i språkets hjärta
 Dess skäraste klang.
 Det velat i toner smälta,
 Den höge till tröst —
 Ett stammande ljud blott smög sig
 Ur öfverfullt bröst.

Mång gyllene sträng alltsedan
 Har språket sig fått,
 Som spelats af vigda händer
 I hyddor och slott,
 Ja, dallrar för olärdt finger
 Bland menige man —
 Du klingande svenska tunga,
 Nu sjunga du kan!

Men stundom när bäst vi lyssna
 På tonernas gång
 Och höra om forna tider
 Din högstämda sång,
 Med vemod vi måste minnas,
 Hur sången var stum
 För honom, som bland de fria
 Beredde oss rum.

Och lefvande för vårt öga
 Då träder hans bild,
 En fader, som allt för tidigt
 Från barnen vardt skild,
 Som gick, förr'n de ungas kärlek
 Fått säga de ord,
 Som nu genom åldrar ljuda
 Från sången i Nord.

Kung Erik.

Sakta glida vimpelprydda båtar,
Mälarn speglar röda aftonskyn,
Åror plaska under valdhornslåtar,
Löfskog doftar invid vattnets bryn.
Fäll nu åran, slupen lägg på svaj —
Vagga utan mål en natt i vackra Maj!
Valdhorn, tystna nu,
Eko, lyssna du:
Kung Erik leker på luta.

Konung Erik på sin luta leker,
Lutan lagd på silkestickadt knä,
Och den hvita handen välljud smeker
Fram ur silfversträng och cederträ.
Liten Karin lyssnar tyst därpå,
Tills i hennes ögon stora tårar stå.
Är herdinnan min
Icke glad i sinn'?
Kung Erik leker på luta.

Fruktar du försåt ifrån min broder,
 Hertig Rödskägg — säg, min tankes sol?
 Än jag håller fast i rikets roder,
 Än jag sitter på kung Göstas stol.
 Till dess dagen purprar bergets hatt,
 Låt' oss älska blott i vårens ljusa natt!
     Det är långt igen
     Än till morgonen —
 Kung Erik leker på luta.

Liten Karin, unge kungen ber dig:
 Blif du min och Stockholms borg du får.
 Säg ett ord — och jag guldkronan ger dig
 Att förblekna kring ditt gyllne hår.
 Jag är Erik, vackra drömmars kung:
 Smidd af månestrålar känns ej kronan tung.
     Gråt ej barnet mitt,
     Så blir riket ditt!
 Kung Erik leker på luta.

Djursholm.

Det ståndar ett slott vid Östersjö,
Dess murar skina,
Och fastlandsstränder och skärgårds-ö
Det kallar för sina.
Sin skatt af fiskarnes lekar
Det hemtar ur glimmande vik
Och under knotiga ekar
Är skogen på högdjur rik.

I porten, där vapnet af huggen sten
Dess hvalfbåge kröner,
Står slottsfrun och väntar i aftonsken
Med döttrar och söner.
Så hälsade honom hans kära,
Då förr han ur sadeln steg ner,
Då hemåt han lände med ära,
Den ädle Herr Gustaf Banér.

Här står hon nu, som hon ofta stod,
 Med barn och blomma,
 Hans maka af Sturarnes trogna blod,
 Christina den fromma.
 Hon skyndat i förväg att smycka
 Hans sal och borgstugukvist;
 Djursholm, du som hägnat hans lycka,
 Nu kommer din herre förvisst.

Han kommer, men utan glädtigt larm
 Af hornskall från grinden.
 Där håller stilla en dyster karm
 På gården vid linden.
 De tigande tjenarne fatta
 En börda af svartmåladt trä,
 På granrisets hackade matta
 De sträfva med svigtande knä.

Så vänder han hem till sin fäderneborg
 Från hårda öden;
 Af rättarsvärdet på Linköpings torg
 Gjord fri i döden.
 Att stöda en vacklande krona
 I delo med tiden han stred —
 Sin trohet, sitt misstag att sona,
 Den slagne sitt hufvud lagt ned.

Med faderlösa, tio i tal,
 På armen sin sista,
 Ledsagar Christina till sorgklädd sal
 Den älskades kista.
 Se'n Danderyds grafhvalf sig slutit
 Kring stoftet en dag eller två,
 Från godset, den döde förbrutit,
 Med barnen vid hand skall hon gå.

Den sörjande modren öppnar sin famn
 Och tröstar så dessa:
 »Ej höfves det er för er faders namn
 Att sänka er hjässa.
 Här tagits af omilda händer
 Hans lif och hans gods — men ej mer;
 Med äran till grafven han länder,
 Min herre, Gustaf Banér.»

I gråt försmälta vid fadrens bår
 Små flickor och gossar,
 Blott lille Johan kväfver sin tår,
 Hans öga blossar,
 Han knyter sin hand uti vrede:
 »Jag lofvar, när vuxit jag har,
 Att hämnas en gång på den lede
 Tyrannen, som dräpte vår far!»

Då reser hon sig i sitt änkedok
 Den ädla Christina
 Och räcker högtidligt Herrans bok
 Omkring till de sina:
 »På knä, mina barn! Så ljuder
 Ur himlens saliga fred,
 Martyrens stämman, som bjuder
 Er här inför mig att gå ed.

»Ty svärjen honom att på hans mull
 Ej hat skall näras,
 Ej afvog sköld, för er faders skull,
 Här hemma bäras!
 Bevaren för hämnd edert hjärta
 Så rent som för blodskuld er hand;
 Då spirar väl endräkt ur smärta
 En gång i vårt sargade land!»

Sin panna med förtidigt hvitnad lock,
Som sorg förtunnar,
Hon lutar ner mot sin barnafloek,
Mot snyftande munnar.
I barnsliga hjärtan hon gjuter
Sin balsam, moderligt van,
Och intill sitt sköte dem sluter,
Men främst bland dem alla sin Jan.

Hvita frun.

I.

Då Årdala klockor ringa till pingst,
Herr Carl af Södermanland
Styr nedåt backen sin holsteinerhingst
Mot blånande Båfvens strand.
Hans panna är mörk som en ovädersnatt.
På raggig dvärghäst, ystert, gladt,
Sexårig ryttare utan tadel
Trafvar i jämnhöjd med fadrens sadel.

Med blottadt huggsvärd och uppspändt rör
En hotfull ryttarevakt
På afstånd skymtar, bakom och framför,
Och ger på hvarje buske akt.
Behöfves icke — vägen är klar.
Iskall förfäran som förbud far,
Målet är vunnet och trotset brutet
Och torget i Linköping blodbegjutet.

På vägen ofta bland björk och al
De färdats förbi någon borg;
Men ingen kom ut att hälsa herr Carl,
Ty släkten därinne haft sorg.
Bak luckorna flämtade höga ljus
I stumma, svartklädda adelshus.
Förgråtna ögon ur fönsterspringor
Mot ryttarne riktats som uddhvassa klingor.

Men borta i byn stod folket vid grind
 Och hurrade friska tag.
 Då lade sig fåran på bister kind
 I rynkor af välbehag.
 Stränge herrn under jubelbrus
 Tog en klunk öl utur bondens krus;
 Och pilten så hurtig och sex år bara!
 Det var ett *Gud signe* och *Gud bevara!*

I moln af damm bär det åter af.
 Den lille reder sig rask.
 Snart hofvarne bullra i saktadt traf
 Bland flottbrons gungande plask.
 I aftonguld ligger Båfvens sjö,
 Och Vibyholm på sin trånga ö
 Sträcker emot dem de tvänne flyglar.
 Nu lämna vid trappan de sina tyglar.

Därnere bugande fogde står.
 Med nyckelknippan i hand
 Och blottar ödmjukt sitt hvita hår
 Och sväfvar på målet ibland.
 För hertigens stålblick och roffogelsnäbb
 Det flödande talet råkar i ebb,
 Ty Carl han ser genom dubbla murar
 Och pröfvar räkenskaper och njurar.

Tvårt klipper han af allt fjäsk och snack.
 Orörlig står man och stum,
 Tills ljudet af sporreklirrande klack
 Dött bort i hans inre rum.
 På pannan, som ljusnade nyss i byn,
 Man åter varsnat oväderskyn;
 Hårtestarne öfver de djupa vecken
 Dem hade han rubbat — ett dåligt tecken.

Här finns blott ett enda frimodigt bröst,
 Till hvilket ej fruktan når:
 Beständigt klingar den lilles röst
 I trappa och korridor.
 Än svinner han in i en fönstersmyg
 I salen med pressadt gyllentyg,
 Än är han i öfversta torngemaket,
 Der flöjeln gnisslar på koppartaket.

Liksom förstenad man ofta stod
 Vid fadrens bannor och hot,
 Men detta älskliga unga blod
 Hvert hjärta vill flyga emot.
 Ute i borgstugan efter hand
 Knektarne lossa på tungans band;
 Den lille far ut och in som en svala.
 De akta det icke — de hviska och tala.

Den gamle Jesper af gårdens vakt
 Och Joakim hakeskytt
 Ha kloka hufvu'n tillhopa lagt
 Och döma om gammalt och nytt:
 I Linköping var det en ynkelig färd,
 På himlen stodo brinnande svärd,
 Kometer och järtecken om hvart annat,
 Och Motala ström midt i loppet stannat.

Men Jesper nattvakt, gammal i gård,
 Med visdom i tandlös mund,
 Som vankar med lur och med hillebård
 Kring slottet på enslig rund,
 Han menar det blir väl värre än,
 Ty *hvita frun* har vist sig igen
 I natt som var, just mot hanegället,
 I vestra flygeln på vanliga stället.

»I gula kammarn — månen sken klart
 Och sjön låg alldeles blank —
 Vid fönstret stod hon där uppenbart,
 Så dödsblek, så lång och rank.
 Med händerna famlade hon omkring,
 Liksom hon tvättade någonting —
 Af ångest jag tappade bardisanen;
 Då var hon borta, och så gol hanen.

»Hvad bådar det, tror I? Jag tiger, jag.
 Ej vet jag, om ryktet har rätt;
 Det glunkas hon byker till domsens dag
 En trasa ur Linköpings tvätt.
 Det blodet, det blodet på Linköpings torg
 Skall bringa landet jämmer och sorg.
 De mäktige styra de och ställa,
 Men sist få vi stackare allt umgälla.

»I natt hon kommer nog en gång till
 Och spökar för örlig och pest.
 Hvad annat och större hon säga vill
 Hans Furstliga Nåde vet bäst.
 Hans Furstliga Nåde känner allt grund...»
 »Din olycksgubbe, så håll då mund!» —
 Kamraten hviskade, hemsk att skåda —
 »Vill du om halsen bringa oss båda?»

Och skytten Jockum, af skräck förgjord,
 I skymningen satt och skalf,
 Som hade hertigen hört hvar ord
 Igenom alnstjocka hvalf.
 Gubben Jesper, med syn i behåll
 Midt i natten för spöken och troll,
 Ej mellan pelarne uppmärksammat
 Hur gosseögon i dunklet flammade.

II.

Herr Carl han gångar med tunga fjät
 Kring återljudande golf
 Och knyter alltjämt på tankarnes nät,
 Fast väktaren tutat tolf.
 Sin not han kastade föga öm
 I stridaste loppet af tidens ström;
 Skall han i dess maskor en krona fånga,
 Ej bara dödsfallar, många många?

Hans namn, det vet han, är en tyranns.
 Hans vandring är skonslöst hård
 Med rödjande yxa i Svea lands
 Förvildade örtagård.
 De klyftige säga att blott för *sig*
 Han vållat blodbad och inhemskt krig,
 Men fråga bonden för ro skull äfven
 Hvad *han* väl tror om den hårda näfven.

Med trotset i ådror af adligt blod
 Väl herskareviljan fick makt,
 Men tvingar till ro ej en sömlös flod
 I tinningens kala trakt.
 Det stora fönstret med rutor i bly
 Öppnar han häftigt. Skall dag ej gry?
 Ett andedrag in i rummet strömmar
 Af nattens svalka och vårens drömmar.

Nu sofver hans fagra Södermanland
 I månskenets klara ljus
 Med gröna rågar vid sjöstrand
 Och röda timrade hus.
 En kåre krusar i sakta fras
 Ett stycke af Båfvens spegelglas.
 Växlande dofter luften fylla
 Från insjön och kryddgårdens friska mylla.

Ja, det är hans egen, hans svenska bygd,
 Som slumrar i tillit och ro.
 Trots herrarne, är det blott i hans skygd
 De små vilja bygga och bo.
 Det är hans land — ja, han andas det.
 Från nylöfvad björk, från vårgrön vret
 Det ångar en hälsning mot fönsterranden:
Du är min man, fast med blod på handen!

Från knappa tegar och låga tak
 Bär natten drömmande tack:
 Du, endast du, tog dig an min sak
 Mot påfveträl och polack.
 Min spirande tanke, min egenart
 Du värnat med svärdet skarpt och bart;
 Din gärning lärer jag aldrig glömma.
 Du älskat mig — skulle jag dig döma?

Inför ett förborgadt tribunal
 Herr Carl dock i natt har svårt:
 »Jag kunde ej annat — det fanns ej val,
 Här gällde det hårdt mot hårdt.
 Min faders verk eller riksens råd,
 Ettdera det gällde — då fäjd utan nåd!
 De syftat åt Sverges hjärterötter,
 Och hufvu'na lades för deras fötter.

»Låt steglen sända sin vålnadshär!
 Mitt hjärta ej bäfvan sport.
 För detta fattiga landet där
 Jag gjorde om hvad jag gjort.
 Om blott det ländet till Sverges väl,
 Må skulden drabba min egen själ!
 Min son en gång kan gå mera varligt
 Och skona — när det ej mer är farligt.

»Min Gustaf Adolf!» Så sällspordt blid
 Vardt glansen i ögonvrån.
 Hans anlete, vittradt i storm och strid,
 En känsla lyst upp: min son!
 »Mig, gamle kämpe, de fruktat blott,
 Men honom skänktes hvad jag ej fått.
 Min son skall göra't — förlika sinnen
 Och hälsas stor utan svåra minnen».

Nu tryckes som bäst liten gyllenlock
 I pösande kuddes dun,
 Nu höter i sömnen åt flugors flock
 En barnhand knubbig och brun.
 Den bistre fadren i tanken ler,
 Han ser lilla handen som sjunker ner
 Tillbaka på täcket med ljufilig möda,
 Ser kinderna blossa så äppleröda.

Då vaknar en oro han ej förstår;
 Kan något fattas hans son?
 Han glömde i säng honom se i går
 Blott några rum härifrån.
 Sin längtan står han ej mer emot
 Och snart utåt gången smyger hans fot.
 Det fjät, som häfden likt stålklang gömmer,
 När tyst på tå dit där barnet drömmer.

Nu är han vid dörren till litens bo,
 I kammaren utanför
 En smådräng snarkar i godan ro
 Och hvarken ser eller hör.
 Nu sänks mot kudden en grå mustasch —
 »Himmel och afgrund!» Uppskrämd page
 Hertigens järnhand i skuldran skakar:
 »Sängen är tom! Är det så du vakar?»

En tum från ett rytande lejons gap
 Är lifvet säkrare visst:
 »De bortfört vårt unga lifsherrskap,
 Du hjälpt dem, din satanist!
 På sträckbänk, din hund, eller strax bekänn!
 Vaker upp, vaker upp, I hertigens män!»
 Nu genljöd huset af röster och vapen
 Och yrvakna lupo knekten och knapen.

På knä vid tröskeln en halfdöd sven
 Omfattar hertigens ben:
 Då ropas i gången: »här är jag igen,
 Herre fader, tillgift åt Sten!»
 Till spökrummet dörren är ställd på glänt,
 Och liten prins, liksom intet händt,
 Barfotad hastar till fadrens möte
 Och tryckes i blinken intill hans sköte.

»Härut!» befaller hertigen så
 Den svärm, som gången har fyllt,
 Och skälfvande kysser han ögon blå,
 Som hade bannor förskyllt.
 Sin rustibus, blott i linnet klädd,
 Han bär i famnen tillbaks i bädd.
 Den lille hviskar uti hans öra:
 »Nu icke vred! Allt I skolen Jhöra.

»Den hvita frun i kammaren där
 Vid midnatt plär gå ibland;
 De mena att hon eder ovän är
 Och önskar ondt åt vårt land.
 Jag ville säga den frun ett ord,
 Som skulle få henne kvickt i jord.
 Det mörksens afskum jag icke rüdes —
 Låt henne komma! Gud är tillstädes.

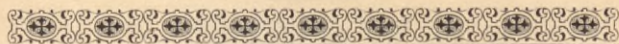
»Jag vet jag borde haft edert lof,
 Men slätt ingen fara ju var.
 Till gula kammarn, då allting sof,
 Jag smög mig — månen sken klar.
 Där satt jag och väntade oförsagdt,
 Men hvita frun hon tog sig i akt.
 Så föllo mina ögon tillhopa —
 Jag väcktes, då folket begynte ropa».

Herr Carl han fröjdas vid piltens mod:
 Där tändes ett hjelte-ny!
 »Rätt så, mitt unga, mitt svenska blod,
 Det kallar jag Vasa-gry.
 Gå utan att blinka din raka stig,
 Och helvetets makt skall ge tappt mot dig!
 Vår sak skall segra — du skall fullkomna't...»
 Men mot hans axel re'n gossen somnat.

Försigtigt han lägger sin börda ned
 Vid ljus af gryende dag.
 Hans älskling slumrar i rosig fred
 Med afmätta andetag.
 Då smälter sinnet hos järnhård man:
 »O Gud, hur mig än du straffa kan,
 Min skuld skall ej tynga på Sverges öde,
 Han där skall blidka jämväl de döde». —

Men nattens skuggor och spöken fly,
Och dagen ögat slår opp
Och speglar strimmande arlasky
I gräsets pärlande dropp.
Det sjunger och glittrar vid insjöns strand —
Ja, det är det gröna Södermanland!
Herr Carl han gångar ur instängd kammar
Och andas doften från ungbjörkstammar.

Med spänstiga steg sin väg han tar
Kring holmens sorlande brädd
Och har ett vänligt *Guds fred!* till svar
Åt Jesper, som kröp där rädd.
Den gamle stackarn, som slutat sin rund,
Stod fastväxt kvar med gapande mund:
»Nej, maken såg jag då ej på länge!
Hvad i all världen kom åt den stränge?»

En natt i Augsburg.

¶ Augsburg jag en midnatt gick
I månens ljus,
Min skugga uppåt väggen smög
På Fuggers hus.

Den gamla staden låg i sömn,
En dikt i sten,
Med gaflar sirligt spetsiga,
I månens sken.

Och breda fönster glindrande
Med rutor små
Och ornamenten i gotik,
Af ålder grå,

Och stenansigten grinande
Och drakars gap
Fantastiskt läto mig förstå
Mitt främlingskap.

Men bäst jag vandrade omkring
I nattens frid,
Mitt inre öga såg en syn
Från svummen tid.

Af mina fjät på öde torg
 Ur slummern väckt,
 Steg upp med sakta andesorl
 En bortdöd släkt,

Patricier och handtverksmän
 I djupa led,
 Hvitklädda jungfrur, stadens råd
 Med gyllne ked,

Och midt ibland dem, hög till häst,
 Så ljus och mild
 En segerherre, fromhetens
 Och styrkans bild.

Och mödrar lyfte sina barn
 I famnen opp
 Att skåda räddaren från Nord
 Och Tysklands hopp.

Hans fanor fladdrade för vind
 I blå-gult svaj
 I de förtrycktas frihets-vår,
 I folkens Maj.

Och skarorna sig slöto tätt
 I hjältens hägn
 Vid tusendes välsignelser
 Och blomsterregn.

Nu synen svann — på öde torg
 Sken månen ner.
 Och jag stod ensam kvar, men ej
 Som främling mer.

Jag kände, att här borgarrätt
Jag också fått,
Så visst som fosterland är mer
Än torfvan blott,

Så visst som dygnets tomma lif
Är endast dröm,
Men verkligt det som ej förgår
I tidens ström,

Så visst som oss till egendom
Och arf vardt skänkt
Hvad höge andar verkat stort
Och ädelt tänkt.

Ett stycke Sverge än jag såg
I stad och trakt,
Som Gustaf Adolf en gång vann
Med hjärtats makt.

Lützen.

De drabbat samman med dunder och knall
I höstdagens ljusnings-timma.
Det smattrar från grafvar och dikes-vall,
Det blixtrar i gulgrå dimma.

Kanonen plöjer bland rök och damm
I åkern för blodigt säde,
Och fäktande fylkingar flyttas fram
Som brickorna på ett bräde.

Att segra, segra i dagens kamp
Är ringaste ryttares tanke
Ännu, då han fallande griper i kramp
Sitt tag om springarens manke;

Och pikenerarn riktar sitt järn
Ur markens blodpöl att stinga
Den öfverridande kyrassiern,
Som brusar på löddrig bringa.

Soldaten blindt in i faran går,
Att döda och dö är hans gärning,
Men fältherrn han ser huru spelet står
Och kastar sin tunga tärning.

Där är han, där syns han i sträckt galopp,
 Se, plymen på hatten nickar!
 I kyller hans jättegestalt söks opp
 Af vänners och fienders blickar.

Sin svigtande flygel han själf för an
 Och leder i hangemänget.
 Han vågar sitt lif som en simpel man,
 Och skidan är tom i gehänget.

Nyss var det höfdingen blott — i hand
 Den korta stafven med tuben.
 Med klinga dragen, med blick i brand
 Nu Mikaël är det, keruben —

Nyss krigarekungen med rynkadt bryn
 Beherskande drabbningens vimmel;
 Nu ärke-ängeln, som slår ur skyn
 Och vänder om till sin himmel.

»Framåt öfver grafven i segerfärd!
 För oss filistéerna flykte!
 Framåt med Herrans och Gideons svärd,
 I dag våra mödor vi lykte!»

Han bärs som på stormens vingar framåt
 I dimman, där salvorna braka.
 Likt hagel det smattrar mot harnesklät,
 Och hästarne stryka tillbaka.

»Framåt, mitt småländska rytteri!
 Framåt, mina tyska bröder!»
 Förgäfves, förgäfves — de efter bli.
 Då ropas det: »Konungen blöder!»

I famnen på Pappenheims mörka tropp
 Hann ingen den vacklande följa.
 Det gula kyllret slöks ensamt opp
 Af järnmännens rasslande bölja.

Ett anskri, som går genom märg och ben:
 »O Gustaf, vår konung, vår fader!»
 Med båda linjerna smulna till en,
 Gå rytande fram hans brigader.

Nu flyktar kroat och nu viker vallon
 Och stupade manshögt begrafva
 Friedländarens kallnade, stumma kanon —
 Sin seger martyren skall hafva.

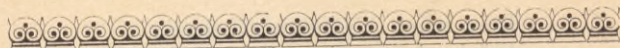
Det feltes ett ord i hans hjeltedikt,
 Det ordet, som kröner bedriften;
 De sörjande veta att fylla sin pligt,
 I blod ge de slutunderskriften.

De segrat. På fältet i skön parad
 De hedra sin älskade herre,
 Men fallna beteckna slagordningens rad,
 De lefvande äro de färre.

* * *

Vid Lützen, på bakgrund af aftonskyn,
 Med dimmiga droppar på kinden
 Jag såg det — en blodig, dallrande syn,
 Som flyttades undan af vinden.

Herr Jans likfärd.

Rifna fanor, segertecken
Med en dubbelörn i vecken,
Täcka murens nakna kalk.
Dimmigt brinner vaxljusveke
Vid en enkel bår af eke,
I det halft förstörda choret
Ställd på svartklädd katafalk.

Där det matta skenet irrar,
Sjunken ögonhåla stirrar
Från det hvita örngottsvar.
Jan Banér, så nämns den döde,
Habsburgs skräck och olycksöde,
Wittstocks, Chemnitz' segerherre,
Sverges hjälte och försvar.

Flydd är nu det namns förtrollning,
Som gaf kraft och sammanhållning
Åt en brokigt blandad här.
Brusten är den blick, som tämde,
Mer än rättarsvärdet skrämde,
Spänd inunder fjäderhatten
I en trotsig soldenär.

Re'n kring högkvarteret skoeka
 Fräcka hopar sig och pocka:
 »Prompt vår sold vi vilja ha,
 Annars gå vi till Oranien,
 Eller sälja oss åt Spanien,
 Turken, Päfven eller Satan,
 Bara han betalar bra.»

Midt i själfva upprorsflamman
 Bergfast sluter sig tillsamman
 Svenskars, finnars ringa flock.
 Deras trogna tårar falla
 Ned på fältherns hand den kalla,
 På den vissna lagerkransen,
 Virad om den dödes lock.

Att det kära stoftet värna
 Håller härens bästa kärna
 Vapenvakt kring hjältens lik
 I en halfbränd by, hvars kyrka
 Gömmer Sverges sista styrka,
 Medan ute myteriet
 Fyller allt med vilda skrik.

Upp de tunga portar springa,
 Och mot golfvets stenar klinga
 Svärd och sporrbeväpnad hæl.
 Det är män, som världen känner,
 Lyckans svurne följesvenner,
 Tysken, skotten och fransosen,
 Utländskt värfvadt krigsbefäl.

Veteraner ärrbetäckte,
Ett i pansar härdadt släkte
I dens tjenst, som lofvar mest,
Trampande med breda sulor
Fridens skördar ned i smulor,
Högbestöfladt, stålomgjordadt,
Fruktadt mer än eld och pest.

Främst i denna djärfva skara,
Nalkas att dess språkrör vara
Gammal skottländsk höfvitsman.
Stödd på träben, se'n det andra
Ned i Lützens mull fått vandra,
Till den lilla svenska gruppen
Buttert rättfram talar han:

»Kavaljerer, vapenbröder!
Endast den som honom föder
Knekten lif och lemmar ger;
Om för Sverge han tar slängar,
Vill han ock se Sverges pengar.
Släppa till sitt skinn för intet
Gör han blott för en Banér.

»Utan knot intill det sista
Honom där uti sin kista
Vi i lust och nöd följt åt.
Nu, då han ej finnes mera,
Vi med värjan salutera
Eder unga krönta Fröken
Och gå sedan hvar sin stråt.»

Svensk och finne dystert tiga.
 Äfventyrarena stiga
 Sakta fram i tyst förbund,
 Som de afsked taga ville
 Af de drag, där eld och snille
 Lyst för dem vid festpokalen
 Och i segerns sköna stund.

Gamle sköten mulet bister
 Stått och sett — nu ut han brister:
 »Rynkar han ej ögonbryn
 Som vid Wittstock sent på dagen,
 Då hans här, så godt som slagen,
 Ordnades till sista stormen?
 Än jag ser det för min syn.

»Blek, med värjan sönderbruten,
 Munnen järnhårdt sammansluten,
 Lyssnande han såg sig om.
 Blott mot döden fram vi fördes,
 Då på flygeln salvor hördes —
 Det var Stålhandske med hjälpen,
 Som i elfte timmen kom.

»Då begynte riktigt festen,
 Sporrande den svarta hästen,
 Flög Herr Jan från led till led.
 Som orkanen gick attacken
 Upp mot sachsarne på backen.
 När de flydde ur sin vagnborg,
 Hur vi sablade dem ned!»

På hans läppar talet stäcket —
 Lyssna! Männ' i fjärran väckes
 Wittstock-dundrets återljud?
 Är det åskans djupa toner?
 Nej, men kejsarens kanoner —
 Mot det herrelösa lägret
 Rycker fienden, vid Gud!

Allt förvirring är och häpnad.
 Med förtviflans styrka väpnad,
 Ger sig luft de svenskes harm:
 »Må de feqa och de fala
 Gå till dem, som bäst betala!
 Här vi hålla stånd så länge
 Än en droppe blod finns varm,»

»Svenske herrar, tonen dämpen»,
 Säger gamle höglandskämpen,
 »Inga flera slika ord!
 Den som vi i alla öden
 Följt och älskat intill döden,
 Fältherrn, som vi svuro lydnad,
 Han finns ännu ofvan jord.

»Än ett värf oss står tillbaka:
 Att bestyra och bevaka
 Som sig bör hans jordafärd.
 Re'n tillräckligt tårbegjuten,
 Nu han väntar på saluten,
 Och så sannt jag heter Ruthven,
 Den skall blifva honom värd.

»Kransen vissnat har kring pannan,
Men vi skära lätt en annan
Friskare, förr'n sol gått ner.
Den som här är äldst i graden
Tar befälet vid paraden —
Hären ställd på gamla sättet,
Som vi lärde af Banér!» —

Knotet tystnat. Ordnad, färdig,
Hjältens stora skugga värdig,
Under vapen hären står.
Ingen gärd hans stoft skall sakna:
Alla Wittstocks genljud vakna,
Wolfenbüttels segeråskor
Rulla stolt omkring hans bår.

Christina.

I.

På sorggemakets svarta sammet
En solglimt faller från gardin,
I sneda strimman dansar dammet
Som pärlorna i ett glas vin.

I stormande och hädisk smärta
En kvinna finus här dag och natt.
Ett guldskrin med en hjältes hjärta
Hon tillber som sin enda skatt.

En liten flicka sammankrupen
På pallen dväljs vid hennes fot.
Det bor en sällsam glans i djupen
Af dessa stora ögonklot.

Hon vänder sida efter sida
I boken, som till jul hon fick,
Och Gustaf Adolfs segrar skrida
Förbi i Merians kopparstick.

Blott någon gång från bladen ilar
En flyktig blick, brådmoget klok.
Så kyligt undrande den hvilar
På gråterskan i änkedok.

Nu knackar det på dörren sakta:
Försigtigt, tyst den låtes upp.
På tröskeln syns en man betrakta
Med forskaröga denna grupp.

Utöfver kragens spetsar skjuter
Ett bredt och tvärklippt, grånadt skägg,
Den svarta silkestrumpan sluter
Sig utan veck om kraftig lägg.

Sin hälsning med en hofmaus vana
Till damen sirligt fram han bär,
Men något finns, som låter ana
Att det är han, som råder här.

Som svar han blott får tårefloder;
Till flickan med sin bok i knä't
Han vänder sig från hennes moder
Och kallar henne Majestät.

II.

Det är fest på Mälarstränder,
Skott och jubel och trumpeter,
Vin-kaskader, äreportar,
Nya tyska herrligheter.

Nyss den myndigvordna drottning
Förts högtidligt öfver torgen
Steg för steg på hvita gångarn
Till den gamla Vasa-borgen.

Blanka skådepengar regnat
Bland de trogna Stockholms-borna,
Och vid ingången till slottet
Hästen tappat silfverskorna.

Gråa murar halft försvinna
Bak brokad och draperier,
Mellan kronor skimrar vasen,
Styf af gyllne broderier.

Nu ej mer den bleka kärfven,
Som den stod på Uplands gården,
Men i rang med örn och liljor
Känd och ärad öfver världen.

I den stora vida salen
Under tronens purpurhimmel
Högt hon synes, segerjungfrun,
Ofvan hufvudenas vimmel.

Riksförmyndarne, de gamle,
Lägga i den ungas händer
Frukterna af tolf års bragder,
Makt och skatter, nya länder.

Framför trapporna till tronen
Rad af hvita hjässor sänkes,
Som en silfverkrusad dyning
Böjs vid strand, där hvila skänkes.

Diplomatiskt och betänksamt
Söka främmande gesandter
Pejla hvarje blick, som strålar
Under kronans diamanter.

De i sina pannor hvälfva
Re'n latinska orationer,
Där en hymn till Nordens Pallas
Höjs på alla smickrets toner.

Sluge statsmän, edra Herrar
Bedjen att sin oro kväfva:
Tankar på ett baltiskt välde
Ej Christina föresväfva.

Spetsen pennorna att skrifva
Hem till edra kabinetter,
Att i afton Gustafs dotter
Ger den bästa af baletter.

Vårdslöst där mot pelarn lutad,
Skön och spotsk och missbelåten,
Står en yngling, hvilkens hållning
Föga anger undersåten.

Det för hans skull är, som Stjernhjulm
Bråkat har sin svenska hjärna
Att till kvällens upptåg finna
Rim, som än mot udden spjärna.

Amaranth bak atlas-masken
Efter honom blott skall spana,
Liksom fordom på Endymion
Genom skyar såg Diana.

Där han skrider i gavotten,
Stolt och fri och obesvärad,
Skall han bära i sin ficka
Gåfvobrefvet på ett härad.

III.

Där en bro är kastad öfver
Bäckens smala silfverband,
Där går gränsen mellan Sverge
Och den danska kronans land.

Bredvid pålen, blågult målad,
Väntande en barnflock står,
Deras trogna, svensklå ögon
Tindra under lingult hår.

De ha hört att drottning Kerstin
Skall förbi här inom kort,
Men de tro ej det är möjligt,
Att hon far för alltid bort.

Hvarför skulle hon dem lämna?
Hennes namn är dyrt och kärt,
Och en bön för hennes välgång
Var det första mor dem lärt.

Ha de ej för henne burit
En bedröfvelse så stor
Förra sommaren, då länsman
Ut till knekt tog äldste bror?

Fick ej sedan far för skatten
Släppa till den ena kon?
Att hon reser bort för alltid,
Fatta ej de små vid bron.

Hela morgonen de plockat
Blommor, röda smultronbär
För att visa drottning Kerstin,
Huru högt hon älskad är.

Hör, nu rullar det i backen,
Och nu syns ett moln af damm.
Kring den tunga guldkareten
Skymta fjäderhattar fram.

Utur vagnen ljöd ett löje,
Skärande och kallt som stål,
Och en fru med mörka herrar
Talte utländskt tungomål.

Vagn och ryttare försvunno
Borta på den andra strand.
Vid ett slag af kuskens piska
Barnen korgen släppt ur hand.

Blommorna i landsvägsdammet
Andades sin sista doft,
Röda smultron lågo spillda
Liksom hjärtestänk i stoft.

Drottning Kerstin, drottning Kerstin,
Sverges famn nu sluter sig,
Sverige, där jämväl den minste
Velat ge sitt blod för dig!

IV.

Hvi blir i hviskning hvarje ord förnummet?
Hvi dessa smygande och tysta fjät?
På sin förvandling väntar här i rummet
Ett stackars ensamt, jordiskt majestä.

På vissnad panna stora pärlor glida,
Men själen är att släppa stoftet sen
Och ryggar än för språnget i det vida,
Som droppen skälfter ytterst på en gren.

Och dock det bör ej kännas tungt att vandra,
Se'n lycka, makt och ära gått förut.
Du är så arm, Christina Alexandra,
Då skådespelet lider mot sitt slut.

Med klangen af ditt sista guld förstummad
Vardt smickrets flöjtton, dina skalders röst.
Nu dör af legda främlingar försummad
Hon, som sin tron haft rest i svenska bröst.

Hon hör ur töcknet af en dunkel dvala,
Hur re'n man skiftar hennes egendom,
Hur kardinaler lågt och ifrigt tala,
Hur klockor ringa i det stora Rom.

Än nattens febersyn alkoven fyller:
Se, hur de skymta i hvarandras spår,
Allt från den höge med ett blodigt kyller,
Till glömda tjenare från späda år.

Och nu en landskapsbild — med friska björkar
En fager åbrädd vid en liten bro.
Den andra stranden skugga djupt förmörkar.
Hit kom väl aldrig hon förut? Dock jo!

Ur skuggan vill hon åter öfver spången,
Här häjdas hon af en osynlig hand.
Men hör den ljufva, underbara sången,
Som klingar från den ljusa, gröna strand!

Nej, detta är ej någon dröm. Hvem vågar
Att sjunga utanför, trots strängt förbud?
Ur dvalans slummer plötsligt väckt, nu frågar
Den döende, hvad det väl är för ljud.

En nordisk studiosus blott, de svara,
Som hvilat sig på trappan här helt kort.
Sin morgonpsalm han börjat sjunga bara,
Men om hon vill, han strax skall visas bort.

Han stör mig ej, han stanna må! hon säger
Och sjunker vaggad af den enkla ton
Med slutna blick tillbaka på sitt läger.
Hvad det blef ljust! Hur kom hon öfver bron?

De röde prester hviska med hvarandra
Och fatta forskande en kallnad hand.
Vid svenska ljud Christina Alexandra
Förts öfver bron till obekanta land.

Vapenbröderna.

Douglas, Lilje, krigskamrater,
Hade delat samma tält,
Samma äfventyr och dater
På Germaniens segerfält.
Bägarns täflingsstrid och farans
Ej dem darra sett på hand,
Drufvans blod och ovänskarans
Fuktat deras brödraband.

Var den ene innesluten
Midt i fiendernas ring,
I ett nu var kretsen bruten
För den andres skott och sting.
Han, som ryckts ur dödens snara,
Såg sig knappt mot räddarn om,
Sade helt naturligt bara:
»Tänkte icke jag du kom!»

Pröfvade i hundra strider,
De ur ledet stego opp
Såsom höfvitsmän omsider
Och befallde hvar sin tropp.
Rika lagrar samfäldt brötos,
Lyckan guld och byten gaf,
Deras hårda händer knötos
Sist kring hvar sin fältherrstaf.

Svigtade den enes fana,
 Kom den andre som beställd,
 Att på större skådebana
 Lösa in en gammal gäld.
 Om den ene drefs till rygga,
 Sågs den andres hjälparhär;
 Tacken blef som förr det trygga:
 »Tänkte jag ej du var där!»

Efter tretti års förbidan
 Fick i Münster världen fred.
 Douglas stack sitt svärd i skidan,
 Och så gjorde Lilje med.
 Hem de båda vapenbröder
 Vände nu med bragders lön,
 Skatter skördade i söder
 Gjorde hvilan stolt och skön.

Skulle friden fjärma, skilja
 Dem, som kriget så förent?
 Det var ingenderas vilja,
 Nej, så var det icke ment.
 Endast i hvarandras grannskap
 Hade gubbarne det godt;
 Samma fagra Göta landskap
 Prydde de med hvar sitt slott.

Tvänne borgar väldigt höga
 Reste sig på hvar sin rand
 Af Östgötabygdens öga,
 På den blåa Roxens strand.
 Lilje från sitt granna, rika
 Löfstad öfver insjön såg,
 Douglas' Stjärnarp gaf ej vika,
 Spegkladt midt emot i våg.

Än de kunde växla hälsning,
 En och hvar uti sin sal,
 Liksom förr, då hjälp och frälsning
 Låg uti en snabb signal.
 Bortom vattnet, genom kikarn,
 Röjde de hvarandras hem
 Liksom förr, då österrikarn
 Låg i vägen mellan dem.

Kom en årsdag för ett minne
 Från gemensamt segerlopp,
 Högt på Löfstads, Stjärnarps tinne
 Flagga gul och blå steg opp.
 Falkonetens dofva tunga
 Sade: väntad middagsdags!
 Midt emot en blixst sågs ljunga,
 Grofmält ljud det: kommer strax!

Från den ena stranden stötte
 Ut en vimplad farkost nu,
 Gamle fältherrn rodret skötte,
 Böljan snabbt han klöf itu,
 Som då hotad vapenbroder
 Förr han hastade emot
 Öfver en af Tysklands floder
 I ett regn af eld och skrot.

Grannen redan på sin brygga
 Älskad gäst till möte var:
 »Visste nog du kom» — den trygga
 Hälsningen från forna dar!
 Uppför breda trappor skredo
 Vännerna till riddarsaln,
 Silfverfaten stodo redo
 Och den skummande pokaln.

Tappert som de höggo, stucko
För hans sak med skarpa stål,
Så de nu i botten drucko
Gustaf Adolfs minnesskål.
De som i hans fotsår trädde,
Fingo sedan ock sin del,
Konterfej, i pansar klädde,
Tycktes le ur ekpanel.

Gled så utan fors och fragga
Tidens ström i sakta mak,
Och som vanligt blågul flagga
Steg en dag från Löfstads tak.
Men kanonens stämman höjdes
Utan svar för första gång —
Stjärnarps fana fjärran röjdes
Sorgligt hissad halft på stång.

Bud det kom till gamle Lilje
Om hans grannes bråda slut.
»Ske», han sade, »Herrens vilje,
Lycklig den som gick förut!»
I sin sorg den buttre, stränge
Krigarns anlet lyste klart:
»Du skall icke vänta länge,
Vapenbror, jag kommer snart!»

Erik Dahlberg.

I.

På Corso vimlar Romas fina värld,
Och sprättar trängas i brokad och flärd
Att hälsa kurtisaner och prinsessor.
En blixtnabb blick till en intrig bär frö
Och hattar lyftas och i luften strö
Sin ambradoft de lockigt rika hjässor.

Här med sitt hof en rödklädd eminens,
En herde där från bergens blåa gräns
Och tiggare, som gnälla om hvarannan,
Än någon munk med radband och tonsur
Och än en olycksbådande figur
Med värja lång och hatten djupt i pannan.

I denna trängsel, detta sorl och larm,
Två unge män ses skrida arm i arm
Hvarhelst som något finnes att beskåda.
Den blåa färgen i förvånad blick,
Bland söderns liflighet en tyngd i skick
Förråda dem — de äro nordbor båda.

Och dock hur skilde äro ej de två!
I enkel dräkt, med lockar som försmå
Frisörens konst, och kinden väderbiten,
Den ene vandrar ädelt allvarsam,
En krigare, men lärd att slå sig fram,
Om så behöfs, med pennan som med pliten.

Som han med dem en hemlig frändskap känt,
 Han stannar vid antikens monument
 Och granskar fogningen af jätteblocken;
 Bland Forums grus står han så länge kvar,
 I tankar sänkt, att följeslagarn drar
 Otåligt harmsen honom sist i rocken.

Det är en yngling af ett annat skrot,
 Ett finhyllt skott af gammal adlig rot,
 Med bjäfs och band en yr och prålig junker.
 Hans ögon sluka hvarje täck gestalt
 Så ifrigt, som kamraten glömsk af allt
 I skådande af Titi port försjunker.

Af Sverges unga segerstolta folk
 Är detta par en Janus-bild, en tolk
 Af strålande förtjenster, dunkla lyten:
 Här kunskapstörst och manligt skön bedrift,
 Där utländskt lån af glitter, guld och gift,
 Här tyska bragder och där tyska byten.

Den äldres namn, af börden ej beglänt,
 Är Erik Dahlberg. Utan sold och tjänst
 I denna tid, då svenska vapnen hvila,
 På resor följer han en ung baron,
 Som för att dana sig för hofvets ton
 Fått ut ur boet första gången ila.

Den unge friherrn talar: »Erik du,
 Ha vi ej snart tillräckligt stirrat nu
 På dessa grå, odrägliga ruiner?
 I sådant kan du finna stort behag,
 Men ryggen vänder du till muntra lag,
 Till skälmska leenden och cyperviner.

»Vid lampan sitter du till dager ljus
 Och på ditt papper bygger torn och hus
 Och låter härar tåga, fästen falla,
 Ändock jag mången svartögd fästning vet,
 Beredd att gifva sig i hemlighet
 För dig, som de »den vackre svensken» kalla.

»Förlåt, jag ser du rynkar pannan re'n,
 I ordning strax att ställa till en scen
 Som sist för Lauretta till exempel.
 Säg ej igen du bryter vårt förbund,
 Så skall jag dygdig bli af hjärtans grund
 Och tråka genom dina gamla tempel.»

Vid Coliseum nu de båda stå,
 Det kvällas hastigt, mörkret faller på,
 En tung kaross med dån om hörnet svänger.
 Omkring de svarta fålar spraka bloss,
 Som åkte Hekate från Erebos,
 Och präktigt klädd en neger bakpå hänger.

De se liksom på bakgrund af en dröm
 I fackelskenets purpurröda ström
 En kvinna, skön att kunna helgon fresta.
 En ros, som i juvelprydd hand hon höll,
 I samma ögonblick på Dahlberg föll,
 Och vagnen var försvunnen i det nästa.

Den unge krigarn strök med handen lugnt
 Ifrån sin kind en liten blodig punkt,
 I det han sig till följeslagarn vände:
 »På rosen satt en tagg som rispat mig.
 Tag detta som en varning, akta dig!
 Här är stiletten kyssens nära frände.»

Den andre stod förvånad: »nå minsann!
 Det var Olympia, förtrollerskan,
 Hvars prakt och fägring hela Rom förblända.
 Olympia, med furstar för sin fot!
 En nick Fortuna gett dig från sitt klot —
 Den lösta locken får du fatt kanhända.

»Ryck ej på skuldran! Större under händt.
 Man hviskar hon är kejserslig agent,
 Och mäktig är hon som beskyddarinna.
 Jag känner en, hon gjorde till markis —
 Och om man ej på sådant sätter pris,
 Är hon dock alltid Romas skönsta kvinna.»

Men Dahlberg log: »jag är en svensk soldat
 Och gäffe alla söderns markisat
 Och dess hetärer och dess herradömen,
 För att få se ännu en ärlig gång
 De fina välska herrarne på språng,
 Som jag dem sett vid Jankowitz i Böhmen.

»Godnatt Cronstjerna! Tänk på mina ord,
 Tänk på ditt namn och på vår gamla nord!» —
 Till sitt kvarter han ensam ställde färden,
 Sitt ritstift återfann och om en stund
 Sitt hårda läger och sin ljufva blund,
 Med bibeln och sitt svärd vid hufvudgården.

II.

»Hej, muntert lif och lustig karnevall!
Upp med dig, eremit, och kom på bal,
Jag stjälpes annars bläckhornet i boken!
Där ligga mask och mantel från i går,
Nå fort, att ej den sköna vänta får —»
Så larmade den vilde unge token.

»Du säger, att du re'n fått nog se'n sist;
Adjö då, tråkige herr moralist!»
Han ropade och ryckte till sig kappan —
»Jag svär att skämma din reputation
Och i den här agera din person!
Farväl!» — Som blixten var han utför trappan.

Ja, Dahlberg hade re'n fått mer än nog
Af denna yra, som ej ände tog.
Nu vill han resa — hans beslut är fattadt.
Ifrån sitt sällskap säger han sig fri;
At karnevalens fantasmagori
Förliden natt han sista gången skattat.

Likt fjärran toners brus det ännu gnyr
Uti hans öra, ännu tanken styr
Sin väg bland hopar, ystra, glädjedruckna.
Än ser han dyka upp ur maskers haf
Den fagra fresterskan, som rosen gaf,
Med krumma horn bland lockarne förstuckna.

Från hennes läppar ljud som trolsk musik:
 »Jag älskar dig, jag gör dig stor och rik!»
 För kärft kanske den sköna bort han stötte,
 Ty då i vimlet åter hon försvann,
 En afskedsblick, där genom masken brann
 Ett oförsonligt hat, hans öga mötte.

På minnets envishet till hälften vred,
 Han sätter sig vid arbetsbordet ned,
 För tankarne den bästa hvilostaden.
 I dessa papper ligger sammanförd
 De långa mödors fåfängt mogna skörd.
 För resan ordnar han de strödda bladen.

Det bär mot nord. Han finner sig för god
 Att lefva fritt hos adligt öfvermod,
 Som tydligt visar, att han ej är nödig.
 Ur junkerns börs, då snart de skiljas åt,
 Han ärnar icke taga mot en plåt
 Af resehjälpen, lofvad öfverflödig.

Alltså mot nord! Han skall nu vända dit
 Med frukten af sin obemärkta flit,
 Med planer till palats, han ej skall bygga,
 Till härtåg, hvilka han ej leda skall,
 Till fästningar, som ej det blir hans kall
 På Sverges gräns att mura klippfast trygga.

Men lika godt! Långt hellre okänd gå
 Och bygga slott och fästen i det blå
 Och drömma luftig storhetsdröm — på svenska,
 Än att på verklighetens skådeplats
 Beundrad timra skimrande palats
 Som tjänare hos herrar utomländska.

Det knackar på hans dörr. »Holla, hvem där?»
 Ett viktigt bref med stort sigill det är,
 Af posten bragt på särskild anbefallning.
 Han öppnar det och skiftar plötsligt färg:
 Ett bud från själfve Arvid Wittenberg!
 Han läser det med blodet högt i svallning.

Marskalken skref: »med freden är förbi,
 Från Pommern in i Polen bryta vi,
 Sitt land får ingen lämna nu i sticket.
 Ert stora värde känner kungen väl
 Och ämnar er ett ansvarsfullt befäl.
 Ni är nödvändig. Res på ögonblicket!»

Det var en nordanvind i detta bref,
 Som med sin friska ande sönderref
 Det kvalm, som tungt kring Romas kullar hängde.
 Ut i Italiens yra karneval
 Det var en svensk kavalleri-signal,
 Som smattrande igenom sorlet trängde.

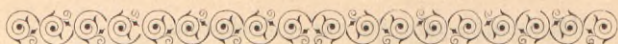
Det stormade i Dahlbergs krigarbröst,
 Det var det gamla fosterlandets röst,
 Som talat till sin trogne son: »var färdig!»
 Till kyrka vardt det enkla arbetsrum,
 Han låg på knä med blick af tårar skum:
 »I lif och död dig, moder, alltid värdig!»

Och nu till verket! Sverge gett appell.
 Det gäller snöra ränseln re'n i kväll
 Och så i första gryningstimmen resa.
 Till Cronstjerna ett skriftligt afsked än:
 »Vi hafva krig. Far hem, blif man igen!
 Här dväljas endast dådlöshet och nesa.» —

Då hvarje gata än var menskotom,
En vetturin i traf for ut från Rom.
Det bar mot nord på morgontöcknig bana.
I eld och purpur solens klot steg opp,
Scirocco-dimman kring Soractes topp
Vek undan för en kraftig tramontana.

Men djupt i staden höll sig dimman kvar,
Som skylande för dagens ögonpar
Det hemska minne, natten efterlämnat.
Uti en gränd låg sträckt en okänd man,
Inunder kappans veck hans blod förrann
Ur sår, som hämnaden åt en annan ämnat.

Olof Rudbeck.

Till C. D. af Wirsén.

Ⓞlaus Rudbeck, så kallades han,
De lärde herrarnes öfverman,
En bjässe på Upsala-slätten.
I katedralen båd' chor och hvalf
    Af genljud skalf,
När han tog upp psalmen, den väldige jätten.

Vid Fyris bragte han allt å ban.
Hvad göras skulle han gjorde i sta'n
Som lärosätets kurator,
Och vivat ljud från de ungas led
    Hvarhelst han skred,
Den höga gestalten, på leriga gator.

Och kom han på fädernas samlingsrum,
Som skeppet bland vikande böljeskum
Han gick mellan böjda hjässor,
Med viljekraftens och snillets rätt,
    Som den där lätt
I hvar fakultet kunde dugt till professor.

Som medikus var det han först steg opp,
Och lymphans gängar i menskans kropp
    Han blottat för vetenskapen;
Stred om sin upptäckt mot Bartholin
    På yred latin,
Som Carl emot Fredrik med ljungande vapen.

För allt han räckte — han delte vård
 Åt vettets växt i Athenes gård
 Och liljans i örtesängar.
 I toner ändades mödans dag —
 I sångmörs lag
 Den hvilande Herkules lekte på strängar.

Så hade han sysslat med många ting;
 Men rastlös tanke, som irrat kring
 Att pejla, forska och fråga,
 Fick samlad hela sin spridda glöd,
 Som sken och sjöd,
 Till sist i en allt beherskande låga.

Den hette Sverge. Du nya tid,
 Som hånar hans drömmar, glöm ej därvid
 Att namnets klang var en annan,
 Då än från Leipzigs och Warschaus dar
 Den minste bar
 Af gloria liksom ett skimmer på pannan.

Den svenske studenten i sliten dräkt
 Bland fina främlingar trädde käckt
 Till tysk och holländsk kateder.
 Ett enda ord gjorde grinarn stum —
Romanus sum!
 På yppersta bänken slog svensken sig neder.

Och svensk var Rudbeck som ingen mer.
 Det gamla landet, där mången ser
 Ett bördornas karga rike,
 För honom var det bland snö och is
 Ett paradys
 Med mjölk och med honung, ett land utan like:

Det forna Atlantis med dygd och mod,
 Där människosläktets vagga stod,
 Ett urhem för ljus och bildning,
 Där hugstore siare vuxo opp
     Vid Fyris' lopp,
 Då Hellas ännu låg i natt och förvildning,

En bägare bräddad af styrkans mjöd,
 Som svämmande gjutit sitt öfverflöd
 Af Cimbrer och Göter kring världen —
 Från dem och till Lützens blå brigad
     Hvad ändlös rad,
 Som Svithiod sändt ut på den strålände färden!

Berusad af drömmen om sagans land,
 Så svärmaren skapade efter hand
 Ett chaos af dårskap och snille,
 En bild af Manhem så fram han bar,
     Ej som det var,
 Men så som den blindaste kärlek det ville.

En skatt för lekman liksom för klerk,
 På hyllan tronade Rudbecks verk
 Hos bibeln med silfverknäppen.
 Det lästes af konung och karolin,
     Och bifallsmin
 Om smala mustascherna spelte på läppen.

Och folket jublande gick i god
 För diktens sanning — det kostat blod
 Att tråda drömmen för nära.
 Ett nyktert tvifvel, om hviskadt blott,
     Var högmålsbrott
 Mot Svears och Göters uråldriga ära.

Ty hvarför tvifla? Med Carls drabant
 Starkodders minne vardt åter sannt
 Vid Narva, i blix och dunder,
 Och fabelns herrlighet gick igen
     I kunglig sven,
 Vid aderton år re'n en saga, ett under.

Nu Rudbeck sjelf var gammal och grå,
 Men rak och oböjd han stod ändå
 I aftonens tynande dagar,
 Och flägten, som lekte kring gubbens kind,
     Var segervind
 Helt varm ifrån söder med dofter af lagrar.

Än majestätisk han skred som förr
 Vid orgelbrus genom dömens dörr,
 Han skred bland de stores grifter.
 För honom templet tillsammans band
     Hans Gud, hans land,
 Hans tro och hans älskade hjältars bedrifter.

Och stum därute han kunde stå
 Och se dess torn i det matta blå
 Med kvällsol på koppartinne,
 Som ginge hans tankar kring minnets hem
     På vakt för dem,
 Som slumrat från bragder i marmorn därinne.

SjälF var han ej färdig att söka frid;
 Uti hans Atland, hans lefnads id,
     Det fattades ännu mycket.
 Af hans berömmelses monument,
     I bild och pränt,
 Där lågo än delar och väntade trycket.

Så satt han en afton vid egen härd
 Bland hopade skatter ur forntidsvärld,
 Klenoder för själ och öga.
 I handskrift verket låg helt till reds —
     Han var till fredsl!
 Allt annat i lifvet betydde nu föga.

Men tyst — ett anskri, ett väktarrop!
 Med brådskande fötter en uppskrämd hop
     Utefter gatan hörs trampa.
 Ett eldsken ger dag åt de mörka hus,
     Och i dess ljus
 Förlorar sig skimret af forskarens lampa.

Se, lågan växer — med prasslande brak
 Hon föres af vinden från tak till tak,
 I kojor näring hon finner.
 Det är ej nu några gårdar mer,
     Ej ett kvarter,
 Nej, jämmer och skräck, det är staden som brinner.

Det herrliga templet i götisk prakt
 Än bryter den rasande brandens makt,
 En klipp-ö i haf af lågor.
 Som nödrop sänder det klockors skall
     Kring Fyrisvall,
 Kring dagsljusa slätter och rodnande vågor.

Re'n slicka flammor båd' torn och skepp.
 Hvem vrider rofvet ur härjarns grepp?
 Hvem djärfves att lifvet våga?
 Hvem tar befäl öfver rådvill här?
     Det Rudbeck är,
 Den starke, som låga kan sätta mot låga.

På Gustavianum, i brandens tjut,
 Sin post han valde — här höll han ut,
 Fast hettan glödgade plåten.
 Han ledde försvaret med fältherrblick
 Och hjälteskick,
 Så själfve kung Carl skulle varit belåten.

En klagan höjdes ur folkets brus:
 »I Svartbäcken brinner professors hus!»
 Hans stämman med torndönsstyrka
 Ljöd klar tillbaka ur rök och kvalm,
 Som förr hans psalm:
 »Mitt hus kan få brinna, men icke min kyrka!»

Hon brann icke heller. Han seger vann
 I strid med härjaren man mot man
 Att minnenas tempel värja.
 Den väldige stommen stod oskadd kvar,
 Fastän dess par
 Af prunkande spiror ej stått till att bärga.

Men så var ock segrarens styrka slut.
 Ur Gustavianum han fördes ut
 Med svedda kläder och lockar,
 En bruten gubbe med slocknad röst
 I kraftlöst bröst,
 Han bars bland ruiner och kolande stockar.

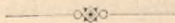
Åt sidan hopen steg vördnadsfull,
 Då till en koja vid Svartbäckstull
 Sin kosa nu tåget styrde.
 På vägen Rudbeck fick se sitt hus —
 En hög af grus!
 I askan af Atland än gnistorna yrde.

Hans lefnads gärning var ett fragment,
 Hans ryktes tempel till stoft var brändt,
 Atlantican kom till korta.
 Det svälde en tår bak hans ögonlock;
     Han log ändock —
 Den flyktiga skymten af svaghet var borta.

Han lyfte sitt hufvud, han såg sig kring,
 Han fann sig i sina studenters ring,
 På trofasta armar bäddad.
 Hans läppar hviskande rörde sig:
     »Stor sak med mig!
 Men kyrkan, den riksens klenod, hon är räddad.

»Mitt eget verk det är grus och mull,
 Men Sverge, det vet jag, slås ej omkull,
 Och därför jag tryggt kan flytta.
 Om blott min kärlek — jag har ej mer —
     Står upp i er,
 Så har gamle Rudbeck dock lefvat till nytta.»

Välsignande sträckte han ut sin hand:
 »Gud skydde Carolus och vårt land,
 Och, gossar, farväl med eder!»
 I dörren ännu han afsked bjöd,
     Och vivat ljud,
 Men sakta, helt sakta, ur vikande leder.

I Ryssland.

Den ryske bonden lämnat sin plog
Och lurar med hand på hane.
Ett skott ur löfven i skymmande skog
Blir svenske kungens bane.

Se'n soluppgången de dragit förbi,
De långa, mörka kanoner,
Med blanka kyrasser gult rytteri,
Till fots de blå bataljoner.

På blöta vägar vid hästars tramp
De tunga vagnarne rassla,
Där skramlar betsel, där klirrar pamp,
Och kvistar knäckas och prassla.

Vid eftertruppen, där faran är,
Och bakhåll på snåren glänta,
Där följer Carl sin tagande här,
Där är han säkrast att vänta.

Gif akt, där spränger en smärt och lång
Gestalt, som fienden känner.
Liksom en kattlo hukad till språng,
Sin hane bonden spanner.

Vid ögat redan han bössan höll,
För hjälten rågad var måttet,
Då i det samma ett höstlöf föll
För sigtet och hindrade skottet.

Bland bladen drog en isande flägt,
Som komme Vintern, den kalla,
Som sade dess susande andedräkt:
Än får ej den mäktige falla!

Först vill jag andas frost på hans krans
Och rost på hans härdade klingor,
Först vill från steppen jag hemta till dans
De hvita, yrande flingor.

Hans fall på ärans och segerns höjd
Ej båtade Ryssland, mitt rike;
Först måste jag bädda i snön med fröjd
Den här, som ej hade sin like.

Stenbocks kurir.

Är det den vilde jägarn,
Som sätter af i sträck?
Ur stugan tittar bonden
Med undran och med skräck.
En mörkblå ryttarkappa
Som i en blixtn han ser,
Pistoler, elghudskyller —
En kronans officer.

Stortidender för visso
Den för, som har så brådt.
»Gud hjälpe oss, med dansken
Har säkert slaget stått!»
En ängslig fråga, vågad
Af gamle fader Lars,
Bak den försvunne ryttarn
I tomma rymden bars.

Han redan är långt borta
Liksom en skjuten pil,
Ännu i natt han hinner
Väl några goda mil.
Ej ro, ej rast, ej hvila,
Så heter hans paroll,
Och efter honom stupat
En häst för hvarje håll.

Af Skånes våta lera
 Hans dräkt är fullbestänkt,
 Ur Smålands gråstenshällar
 Hans fåle gnistor sprängt,
 På Roxens tärda isar
 Han nyss för lifvet stridt,
 Bland Sörmlands hala backar
 Nu brusar fram hans ridd.

Den forne nummerhästen,
 Af skum och blod betäckt,
 Tycks gripen af en ifver
 Med-ryttarens i släkt.
 Han också stått i ledet
 Och offrar glad sin hud
 För att i morgon bära
 Till Stockholm Stenbocks bud.

Ja, vissten I det bara,
 I Sverges spridda tjäll,
 Där bön om seger sändes
 Med psalmen upp i kväll!
 I djupt försagda hjärtan,
 Ja, anaden blott I,
 Hvad dessa hofvar sade,
 Som dånade förbi! —

För första gång på länge
 Göt Mars-sol ut sitt gull
 På Stockholms stad, då vakten
 Fick brådt vid Södertull.
 »Kurir ifrån gref Stenbock!»
 Upp flyger bommens slå
 För ryttaren och hästen,
 Halvdöda båda två.

Vid Slussen störtar skymmeln,
 Han mäktar icke mer.
 Till fots den trötte krigarn
 Till slottet sig beger.
 För kungahuset har han
 Ett krutröksvärtadt bref,
 Som generalen lutad
 Mot sadelknappen skref. —

I borgen byggd af Wrangel
 På Ridderholmens ö,
 Med flygeltornens rundlar
 Vid strand af Mälarsjö,
 Fru Hedvig Eleonora,
 Den höga ättemor,
 Ett stöd för Carlar trenne,
 I sorg och oro bor.

Hur har i ångest fordom
 Hon vakat mången stund,
 Då maken stred vid Warschau,
 Då sonen stred vid Lund!
 Sist ljud i hennes öra
 Pultavas dunderskall;
 Det bud härnäst hon väntar
 Kan vara Sverges fall.

I sitt gemak hon sitter,
 Den gamla drottning god,
 Sondottern, stolts Ulrika,
 Står stel liksom en stod.
 Ett enda ord ej kommer
 Från Pfalzisk underläpp,
 Och hela hofvet tiger.
 Man hör blott urets knäpp.

Men hvilket sorl i trappan!
 Nu dörr på dörr slås opp.
 Fontanger och peruker
 En hviskning genomlopp.
 En kammarsven förkunnar:
 »Kurirn, ers majestät!»
 Med vördnad träder hofvet
 Tillbaka några fjät.

Af två drabanter ledes
 En halft afsvimmad man,
 I tunga ryttarstöflar
 Med möda vacklar han.
 Hvert steg på golfvet lämnar
 Ett spår af Sverges jord.
 Han bjuder till att tala —
 Då tryta sans och ord.

Med lugn på skrynklig panna,
 Men dödsblek som en hamn,
 Den ädla fru sig reser
 Ur kronprydd länstols famn.
 »Sitt, herr kornett!» hon säger,
 Och hofvet skåda får
 En syn förutan like:
 Han sitter och hon står.

Hon vinkar — och in bäres
 En mäktig dryckesmugg,
 Där hög i drifvet silfver
 Kung Carl ses skifta hugg.
 Det rhenska vinet pärlar
 Vid kannans blanka rand;
 Hon räcker den åt krigarn
 Med stark, fast åldrad hand.

»Som braf soldat, det ser jag,
 Er pligt I redligt fyllt,
 Af mig och af oss alla
 I tacksamhet förskyllt.
 Tag detta som ett minne —
 Drick först er konungs skål
 Och låt oss sedan höra
 Er sändnings föremål.»

Hans läppar knappast fuktats
 Af drufvans gyllne blod,
 Förr'n till hans kinder strömmar
 Ånyo lifvets flod.
 Han stiger upp, gör ställning —
 Till alla svenska bröst
 När lik en ängels stämman
 Den enkle krigarns röst.

»Den sista Februari
 Vi med den Högstes makt
 Vid Helsingborg i drabbning
 Vår ovän nederlagt.
 Vi ha troféer, fångar
 I flera tusental,
 Som närmare här skrifer
 Vår tappre general.»

Den gamla Carlamodren
 I tårar strålar blid:
 »Nu låt Din tjenarinna
 Få fara hem med frid!»
 Bland snyftningar af glädje,
 I högljudd jubelchor,
 Prinsessans anlet ljusnar,
 Hon liknar då sin bror. —

Därutanför kring slottet
 Re'n mängden böljar tät,
 »Victoria!» och »Stenbock!»
 Det som ett tordön lät.
 »Som Gideon han fäktat,
 Den riksens trogne jarl!
 Nu bytes sorg i lycka,
 Nu få vi hem kung Carl!»

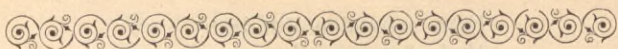
Allt djupare på torget
 Sig skockar folkets hop.
 »Vi vilja se kuriren!»
 Så hörs ett allmänt rop.
 När borgens port upplåtes
 Och äntligen han röjs,
 Af hundra armar fattad,
 I luften strax han höjs.

En storm af frågor susar
 I samma andedrag,
 Enhvar vill veta mera
 Om denna stora dag,
 Där spörjes mer än tio
 Att svara på förmått,
 Om Burensköld och Dücker
 Och om »geschwinda skott».

Och han, som budet bragte,
 Det gäller honom ock
 Man kyssa vill hans händer
 Och röra vid hans rock.
 Är det en herrlig seger,
 Hvars make icke sports,
 En sådan ridt ej heller
 I mannaminne gjorts.

Från arsenalen dundrar
Med jämna mellanrum
Den åska, hvilken världen
För alltid trodde stum;
Och alla hjässor blottas,
Då segerfröjdens tolk,
S:t Gertruds klockspel ringer:
»Nu tackar Gud allt folk!»

Stenbock vid svarfstolen.

Det är så skärande kallt i kväll,
Och frosten på gallradt fönster
Däruppe i Frederikshavns kastell
Har ritat sällsamma mönster.
En skog af finaste uddar och spjut
Hon smider i silfradt glitter,
Liksom till täflan hon manade ut
Den fänge, vid svarfstoln där sitter.

I lampans flackande, gula sken,
Som rörs af vinddrag därinne,
Han snider ur hvitaste elfenben
Ett drömslott med tandad tinne.
Då tanken vändas i frätande sorg,
Och lifvet är tröstlöst mulet,
Han flyr till drömmarnes leksaksborg
Och drejar det snurrande hjulet.

Den hand, som svingade Sverges svärd
Och härar till seger fick föra,
Nu sysslar maktlös och febertärd
Med sköraste dvärgagöra.
Belägradt lutar hans land till fall;
Bak ramlande murar det strider.
Dess bröstvärn springa med knall på knall —
Men fången han drömmer och snider.

En borg han reser ur vällens ring
 Där Svea tronar i lycka,
 Och dotterstäderna rundt omkring
 Som sköldar tinnarne smycka.
 Här, Alt-Stettin, är din grip att se,
 För Wismar är buffelns äne,
 Där Revals lejon, de trogna tre,
 Och Rigas nycklar, de tvänne.

Du byggnad af snille och hjältemod,
 I svenska bröst oförgätlig,
 Som sammankittats af trofast blod
 I sekler med möda omätlig,
 Du Carlars kärlek, Gustavers hopp,
 Du Svea-välde i norden,
 I fångens dröm byggs du åter opp,
 Se'n du har grusats på jorden!

Men lyckans likasom svarfstolns hjul
 Kan ännu en gång sig vända,
 Och ännu kan fana blå och gul
 Gå fram till seger måhända.
 Ån lefver kung Carl. Sin goda sak
 Han värnar med värjan i handen.
 Ett åskmoln, laddadt med blix och brak,
 Han står på den skånska stranden.

Där blickar han ut öfver Sundets våg,
 Som hastigt lade sig frusen,
 Och leder mot isen ett hotfullt tåg
 Af bussar väl tjugotusen.
 Blott kölden håller sig lika skarp,
 Ett ram-tag vill lejonet mätta
 Och griper så i ett väldigt varp
 Kung Fredrik, hans stad och hans flotta.

Hur noga från kunskap därutifrån
 Den fångne fältherrn man stängde,
 På vägar, som bjödo bevakning hån,
 Ändock till hans öra det trängde:
 Han vet, fast sluten i fångslets famn,
 Hvad häpna ryktet förkunnar,
 Den nyhet, det åskslag, som Köpenhamn
 Upprepar med tusende munnar.

Han vet det. Kanske i morgon re'n
 Får Sverges öde förvandling;
 Hvad fången leker i elfenben,
 Det utför kung Carl i handling.
 En ring i det stora förbundets ked
 Ett lyckligt svärdshugg kan bräcka —
 Då lossna de andra. Rädning och fred
 Är vinsten — vill kölden blott räcka.

Ett häfdens jätteblad, hvitt ännu,
 Är Sundets snöfält det vida.
 Han ser det — han hör hur i takt och tu
 De blå bataljonerna skrida.
 Hör, trummor och valdhorn! Han känner igen
 Den marsch, som klingar ur dimma:
 För Dalarnes gossar han diktade den
 Vid Narva en gryningstimma.

De nalkas. Han ser dem, han känner dem väl,
 De trogna, skyllrande leden,
 Som hälsade honom ur folkets själ
 I krutrök på Ringstorps-heden.
 Sitt namn och segerns han hörde än
 De döendes läppar stamma.
 Här komma de åter i andra män,
 I nya och dock de samma.

Det är ju de samma ögon blå,
 Den samma hvitgula luggen
 Och samma seniga armar också,
 Som gett de förfärliga huggen,
 Då luften af smatter och hurra var full
 Och rader af röda rockar
 I rusande anlopp stångades kull
 Af Smålands raggiga bockar.

Men i ett nu han förgäter allt —
 Hur stormande hjärtat klappar
 Inför en reslig och smärt gestalt
 I rocken med messingsknappar!
 Mot pampen lutad, på gammal sed
 Kung Carl sin hand honom räcker,
 Och böjd öfver älghudshandsken ned
 Med kyssar han handen betäcker.

Han känner hur afund har skött sitt spel
 Hos hjälten den fångne att svärta,
 Hur lömskt de uttydt hvart menskligt fel,
 Förtalat hans redliga hjärta.
 Ett enda ord är tillräckligt strax
 Att väcka de flydda tider:
 »Måns Bock, du gamle Måns Lurifax,
 Så fick jag dig åter omsider!»

Så drömmer den fångne. Hjulet står still,
 Han lefver bland blåklädda troppar.
 Det bräddfylla hjärtat blott brista vill,
 På kinden så varmt det droppar.
 En vindstöt — i fönstret en hvinande skräll!
 Ur sina syner han spritter.
 I fångslet på Frederikshavns kastell
 Allena vid svarfstoln han sitter.

Till verkligheten han åter kom
Vid lampans flackande flamma.
Därute vinden har kastat om,
Och kölden bröts med det samma.
På Sundet en plötslig töväderstorm
Nu rifver isbron den vida,
Och regnet plaskar uppå plattform,
Där taktfast patrullerna skrida.

Ack, Stenbock behöver ej veta mer.
Det luftslott, han byggde i natten,
I dessa skurar störta det ner,
Det vardt till vatten, till vatten!
Det skimmer af lycka, som lyste opp
I mörka, förtviflade tider,
Är sakta slocknad i regnets dropp —
Men fången, han drömmer och snider.

Han snider ur hvitaste elfenben
Ett drömslott med tandad tinne,
Där Svea tronar i ärans sken
Orubbligt i sönerns minne.
Då lifvet likt nattgammal is bedrar,
Som ute på fönstret gråter,
Står minnet lika strålande kvar —
Och svarfhjulet snurrar åter.

Brandklipparen.

I.

Det var då decembersnön kring Lund
I rödaste tö försmalt,
Det var i den yttersta nödens stund —
På spel stod seger, stod allt.

Den elfte Carl i sin kämpakrets
I fäktandet främst var med,
Hans krona hängde på värjans spets,
Där lifregementet stred.

Brillant, en skänk ur kung Ludvigs stall,
En häst för parad och ståt,
Förmådde ej mer vid trumpeternas skall
Att bära sin herre framåt.

En annan fåle i hast fick tas;
En ryttare sprang af sin häst:
»Tag Blacken — han är blott af bonde-ras,
Men står sig båd' längst och bäst.»

Den kung, som trofast med folket gick
Att värna sin ärfda grund,
Sin stridshäst också af folket fick
Till tecken på fast förbund.

Det var en syn för de djupa led,
Då glad efter vunnet slag
Kung Carl den löddrige klipparn red
På denna sin hedersdag.

Kring land och rike blef klipparn känd
Från samma berömda strid,
Hans breda bringa, hans starka länd
Ej tjente sämre i frid.

Till näjder, där midnattsolen brann,
Till Skånes böljande slätt
Han rastlöst förde den enkle man,
Som mente så väl och rätt.

Var veld å färde, fick bonden ej sitt,
Drog fogde en sveklig vinst,
Då hördes den blackige klipparens ridt,
När brottet det anade minst,

Och höjdes i natten ett vådelds-rop
På stadens fjärmaste malm,
Han sågs i det släckande gardets hop
Bland brakande bjelkar och kvalm;

Och då han nu var en hufvudfigur,
Se'n gammalt, i eld och brand,
»Brandklipparen» nämndes det trogna djur
Utöfver allt Sverges land.

II.

Det var vid Kungsör på sin säkra rygg
En sexårig prins han bar.
Hans gnäggning sade: du lille, var trygg!
Jag tjenar dig som din far.

Men liten blef stor. En reslig sven,
Hvars sextonde år gick in,
Som herre och kung öfver svenske män
Tog arf efter fader sin.

Det arvet var trohet hos stora och små,
Var styrka, välmakt och fred
Och lydiga skuldror att hvila uppå
Och slutligen Brandklipparn med.

Slet klipparen ondt hos sin förre kung
Vid nattlig vådeld ibland,
Hos sonen vardt tjensten först riktigt tung,
Då ropet skallade: brand!

Ty var det ett enstaka hus förut,
Som kräfde en släckande flod,
Nu brann det i själfvaste rikets knut,
Och där måste släckas med blod.

Så klädde sig folket i krigarskrud,
 Bantler öfver rocken blå,
 Gick mangrannt ut på en ynglings bud,
 Och klipparn han följde också.

Nu gällde det bara gå blindt framåt
 Emot en beväpnad värld
 Och vada i blod på hvar okänd stråt,
 Som Carl pekat ut med sitt svärd.

Och namn som Clissow och Holofzin
 Bar ryktet andfådt kring jord,
 Och barnen därhemma lärde in
 De konstiga främmande ord.

Hur kriget slukade tropp på tropp,
 Ej spordes knot eller knyst.
 I luckorna ryckte blott nya opp
 Och skyllrade lydigt och tyst.

Brandklipparen frågade ej: hvarthän?
 Och ännu mindre: hvarför?
 Men trafvade friskt bland snön i Ukrän
 Som på sin äng vid Kungsör.

Från segerns förstfödde son till sist
 Tog lyckan tröttad sin hand;
 En här, förtunnad af köld och brist,
 Förblödde på Worsklas strand.

Omkring sin hjälte slöto de blå
 En ständigt glesnande mur,
 Ej död, ej trældom de aktade på,
 Blott han komme lyckligt härur.

»En häst, en häst att rädda vår kung
 Ur hängbår krossad och stjälp!»
 Brandklipparen kom öfver rökholjd ljung,
 På honom kungen vardt hjälpt.

Med blickar och gnägningar sade han till:
 Än kraft i senorna finns.
 Vår sårade herre jag akta vill
 Som fordom min lille prins.

Till turk och hedning nu färden bar.
 Bak Dnieperns brusande flod
 Brandklipparn med kungen i godt förvar
 På räddande stranden stod.

Snart lyste mot Carl och hans trogne häst
 Halfmånen på Benders torn,
 Och Sverges kung blef sultanens gäst,
 Och klipparn fick turkiskt korn.

Men hufvudet hängde, han sågs försmå
 Ett foder af läckraste smak —
 Han hade ej vant sig beskydd att få
 Och kost under främmande tak.

Mot konungens händer han strök sig lent,
 Och ängsligt hans gnägning ljöd:
 Säg, skola vi så blifva borta rent
 Från Sverge och Sverges bröd? —

Den länge sitter vid andras bord
 Från ljuf omsider blir led,
 Och på sin trotsige gäst från nord
 Blef turken slutligen vred.

Se'n först med lämpor han gjort försök,
Den krumma sabeln han drog,
Och klipparn stod åter bland eld och rök,
Och kungen han högg och slog.

Det var blott ett afskeds-skämt, en lek
Just efter kung Carls natur,
Och paschan sjelf steg baklänges blek
Ur lejonets farliga bur.

Brandklipparn gjorde som sin monark:
En turkisk häst kom för när,
Men strax af järnskodda hofvar en spark
Han fick sig för sitt besvär.

III.

Kung Carl kom åter ur Österns band.
 Hans länge förmörkade sol
 Ånyo blodröd vid himlens rand
 Steg, färgande nordens pol.

Att blåsa på krigets slocknande härd
 Han red genom dag och natt.
 För sådan herre och sådan färd
 Var klipparn för gammal och matt.

Det var vid Lund. På de vida fält
 I rader blänkte gevär.
 Den tolfte Carl upp till mönstring ställt
 Sin yngsta, sin sista här.

Han fann ej de solbrända bussar mer
 Med muskler gjutna i järn;
 I gossar, som tyngdes af vapnen ner,
 Såg Sverige sitt hopp och värn.

Ur landets hjärta en hviskning steg:
 Se här mina sista barn!
 Hvem plöjer min åker, hvem sår min teg,
 Hvem tröskar och kör till kvarn?

För fyrti år se'n på samma slätt,
 Som här ditt öga kan se,
 O kung, jag lofvat mig helt åt din ätt,
 Nu har jag ej mer att ge.

Kung Carl fick höra ett långsamt tramp,
Såg Hultman, sin gamle lakej:
»Hvad leder du där för en ömklig kamp,
Ty Blacken är det väl ej?

»Jo, sannerligen är det ej han . . .
Välkommen, gossen min, hit!
Jag undrar, om ännu du trafva kan?
Du kunde det sist i Turkiet.»

Kung Carl i sadeln svängde sig opp:
»Nå, känner du slätten vid Lund?»
En darrning flög genom klipparns kropp,
Han segnade ner mot grund.

En sakta gnäggning han från sig gaf,
Det låg en klagan däri:
Jag mäktar ej mera — herre, sitt af!
Jag tror att det är förbi.

Kung Carl stod tankfull en lång minut:
»Hvad, Blacken oss öfverger,
Då våra mödor rättnu få slut
Med ära i norskt kvarter!»

Nu dånade trummorna öfver hed;
Mot himmel blygrå och kall
Försunno i fjärran de mörka led —
De drogo till Fredrikshall.

På Vernamo marknad.

Vid Vernamo på marknaden
En aftonstund det var,
Då Per och Kersti bytte ring
Som troget fästepar;
Se'n skildes de att taga tjänst,
Enhvar med mod och hopp.
»Om sex år ses vi här igen» —
Så hade de gjort opp.

Och Per han kom till kyrkherrgåln.
Fastän hans tjänst var sträng,
Så slapp han att gå ut som knekt —
Man tar ej prestens dräng;
Och Kersti hos befallningsmans
Fick sköta plog och harf,
Som blifvit kvinfolksköra nu
I Carols tidevarf.

I sina träskor gingo de
Den tunga mödans stråt
Och rörde aldrig af sin lön
En enda kronans plåt.
»Om sex år», så det hette jämt,
»Då blir det annat slag,
Då ha vi sparat samman nog
Att bygga hjonelag.»

Och tiden skred med snäckans fjät
 Evinnerligen lång,
 På många månader ibland
 De tu knappt mötts en gång.
 För dans och lek var ingen böjd
 I dessa sorgens år,
 Men efter väntans mulna tid
 Vardt sjette gången vår.

Af ljuflig oro brunno då
 Båd' ungersven och mö,
 Från alla hagar kom en doft,
 Det glittrade på sjö.
 Utaf ett vårregn tvagen nyss
 Den späda grönskan log,
 Och göken gol för fästefolk
 Långt hän i dunkel skog.

Den arma svenska jorden nu
 Sig gjorde riktigt grann
 Och sken som utur tårar upp
 Till lust för fattigman
 Och strödde glada färgers prål
 Längs hvarje dikes-vall,
 Liksom i vintras aldrig smällt
 Ett skott vid Fredrikshall.

Vid Vernamo på marknaden
 De möte stämt, de två,
 Bland magra stutar var ej svårt
 Hvarann att bitta på;
 Med rörelse och köpenskap
 Det jämmerligt gått ned,
 Fastän det sports att herrarne
 Snart skulle göra fred.

Men prestgårds-Per han hade mynt
 Och var så morsk och käck,
 Och slantar hade Kersti ock
 Uti sin kjortelsäck.
 Med ögon strålände af fröjd
 De satt sig i en vrå
 Och klingade med pengarne
 Och hviskade som så:

»Nu vännen lilla» — sade Per —
 »Är jag min egen karl
 Och kan ta upp ur ödesmål
 Det torpet efter far.
 Med nitti daler fick jag ut
 Min lön i kyrkherrgåln —»
 »Och jag har sexti», Kersti sad',
 »Då står man sig i Småln.

»Men hör du Per» — från Kerstis drag
 Här leendet försvann —
 »Den sortens pengar, som vi fått,
 Jag aldrig lika kan.
 De kallas nödmynt, säger folk,
 Och det är visst och sannt
 Det kostat nöd att skrapa hop
 Den styfvern slant för slant.

»Men det är bara koppar, Per —
 Med Görtzens gudar på
 Och namn, som ingen kristen själ
 Kan lära sig förstå.
 Jag vore nöjd, om pengarne
 Blott bure kungens bild —
 Tänk Per, om smulan, som vi ha,
 Rakt skulle gå förspilld!»

»En stolla är du, Kersti lill'!
 Mig klockarn bättre lärt:
 Det är den höga kronans mynt
 Och guld och silfver värdt;
 Och denne krigsman som du ser,
 Med lejonet bredvid,
 Så flink och färdig, är kung Carl
 Just som han drog i strid.

»Nog är det rätta pengar du,
 Det har ej någon nöd!
 Ej kronan tar med svek och list
 Från fattigman hans bröd.
 Kom nu, så gå vi gladeligt
 Att köpa till vårt bo
 Bäd' slef och gryta, tösen min,
 Och först och sist en ko.»

I marknadsbråket vandrade
 De tu med muntert mod
 Och tittade och prutade
 På allt från bod till bod.
 Då skar igenom folkets sorl
 En röst af välkändt ljud . . .
 Hos Per och Kersti klack det till —
 Här kommo onda bud.

I rock af blanka knappar prydd,
 Med embets-näsa röd
 Och stämman barsk, klef länsman fram
 Och allmän tystnad bjöd.
 Han öppnade ett tryckt plakat,
 Och hastigt rundt omkring
 Slöt sig med häpna anletsdrag
 En stum åhörar-ring.

Det var med *alldenstund*, *ihy*
 Och mer af samma sort
 Ett kungligt bref, där meningen
 Så kunde fattas kort
 Att kopparbiten, som i går
 För daler gått och gällt,
 Numera gällde ingenting —
 Och så var det bestäldt.

Så gruflig dom i förstone
 Ej Kersti fullt förstod:
 »*I nåder* slöts ju skrifvelsen,
 Och drottningen är god!»
 Men Per, som stod där blek, begrep
 Omsider denna nåd:
 »Ack nej du Kersti, stackars tös,
 Här finns ej någon råd.» —

Vid Vernamo på marknaden
 Det var en aftonstund,
 Där vandrade ett fästepar
 Med sorg i hjärtegrund.
 Med bittert löje Per såg fly
 Sin fagra lyckodrom,
 Och bakom randig förklädssnibb
 Flöt Kerstis tåreström.

De satte sig bland blommorna
 På daggig åker-ren,
 Bak fjärran skogar dunkelblå
 Sjönk kvällens rosensken.
 Emellan tallar steg en rök
 Ifrån ett litet hem —
 Ack, hoppet om en egen härd
 Var slocknadt ut för dem!

Det suckade så tungt i norr —
 Det var en sorggegök,
 Och djupare i förklä'ts famn
 Då Kerstis hufvud dök.
 Så månet bröst i Sverges land
 Hans dubbelsuck förstod:
 Den ena tonen sade *sorg*,
 Den andra *tålamod*.

Den starke Per han lindade
 Om hennes lif sin arm,
 Och veka ord sig bröto fram
 Ur svallet af hans harm.
 Så mild som månen öfver sjön,
 Kom trösten till hans brud:
 »Och finns för oss ej lag och rätt,
 Så finns dock Herren Gud!

»Vi ha ju hälsan, hurtigt mod
 Och raska armar tu
 Och börja bara om igen,
 Det är ej värre, du.
 Vi ta oss tjänst, så får det bli,
 Tills gladt en annan vår
 Vi sätta bo och köpa kon,
 Som ej vardt köpt i år.»

Han talte många andra ord
 Af kraft och bergfast hopp,
 Och Kersti mellan tårarne
 Säg ur sitt förklä' opp
 Och frågade med ögat ljust
 Af kärlek och af tro:
 »Så råkas vi om sex år då
 På nytt vid Vernamo?»

Hemkomsten.

Det blåser en bitande nordanstorm,
Och drifvorna växla beständigt form.
På slätten än bar och än öfveryrd
En vandrares ensliga färd är styrd.

Nyss syntes han icke om vägen viss —
Nu rätar han sig i sin blå kommiss
Och trampar åstad som på krigarstråt,
Som hvirflade trummor i vindens låt.

När skymningen faller så tung och grå,
Ej tindra på fästet de stjärnor små,
Men bygden, med skimmer från stuguknut,
Då breder sin stjärniga karta ut.

Den spejande vandrares skarpa blick
Rådfrågar i fjärran hvar strålig prick —
Ej alla, han mindes, dock tända sig,
Ty härdar ha släckts i det långa krig.

Nu sänker sig natten, en kolsvart korp —
Då lyser det svagt i ett litet torp;
Men vandraren häjdar sig, plötsligt varm,
Och hjärtat är skälfvande i hans barm.

Där är det — därborta vid skogens rand —
 Det ringaste hemmet i Sverges land,
 Där har han sin barnblick ur vaggan höjt,
 Där har han som yngling på åkern plöjt,

Där tog efter fader han kronans rock,
 Där fäste han henne med ljusgul lock,
 Den leende Anna med grop i kind —
 Han ser henne ännu vid kyrkogrind!

På söndagen vigdes de hop af prest,
 På måndagen kom där ett bud till häst,
 Som bragte ett brådskanie: i gevär!
 Till Polen att stöta till kungens här!

Från bruden den unga då vek hvar ros.
 Den morgon med truppen han drog sin kos,
 Hon packat hans ränsel och sväljt sin tår —
 Han minns det som hade det skett i går.

Se'n dess genom Ryssland han trumman följt,
 Där isiga skurar och blodregn sköljt,
 Han vadat i strömmen vid Holofzin,
 Som piskades skummig af kulors hvin,

Han stått vid Pultava bland bröders lik
 Och värnat sin fanas förslitna flik,
 I tretton år fånge vid Wolgas strand
 Han hörde från hemmet ej minsta grand.

Så blef han då fri. — Öfver Stockholms torg
 Ledsagades han till kung Fredriks borg.
 Där fick han en daler, en sprittny skrud,
 En nickning; »min gosse, gå nu med Gud!»

Till hemmet, till hemmet blott bar hans väg:
 »Hur är det med Anna på torpet, säg?»
 En mötande bonde på ensam led
 Han sporde, men kunde ej få besked.

Nu träder han inom sitt rå och rör,
 Med handen på låset han hör och hör.
 Han släpper det åter. Som barnet svag,
 Han står med arbetande anletsdrag.

En suck utur djupaste hjärtegrund,
 I tretton år sparad för denna stund —
 Och böjd öfver murknande fönsterpost,
 Med läpparne tinar han rutans frost.

Han ser, när det flämtar från spisens vrå,
 Det målade skåpet med årtal på,
 En fällbänk af furu, helt rätt och slätt,
 Ett träsnitt på väggen — kung Carls porträtt.

Han ser i ett endaste ögonblick
 Sin torftiga stuga i gammalt skick,
 Allt återfinns, ända till bössans spik —
 Men kvinnan vid vaggan — hvem är hon lik?

Är detta skön Anna? Från forna dar
 Hon har sina ögon, de fagra, kvar;
 Men eljest hur åldrad, hur tård och arm!
 Nu bjuder hon barnet en vissnad barm.

Och mannen, som sitter och binder not,
 Är fiskarens Jan med sin lama fot.
 Då gråhårsmän rycktes till härens led,
 Han skontes som krympling och slapp gå med.

Allt mattare skenet sig göt från spis,
Ån vandrarn stod kvar som en bild af is.
I tretton års träldom hans tanke gick
Med frågor till hemmet — nu svar han fick.

Snart glimmar en gnista ej mer på håll.
Han lämnar i mörker sitt gamla tjäll.
Hvart styrde han kosan? Du spörja får
Den nordan, som yrde igen hans spår.

Om morgonen tidigt, är sägen sann,
Den fattiga Anna förvånad fann
En påse med slantar vid låset fäst,
På botten en daler — en sällsynt gäst!

Slottsherren.

Välkommen käre herre min,
Ej Moskows fänge mer!
Vi väntat här är ut, år in,
På freden och på er.
Er fogde hälsar eder glad
På gammal trofast art,
Och godsets folk står här i rad,
De få, som kriget spart.

Väl möta er vid första steg
Betryck och fattigdom,
Väl ligger osädd mången teg,
Och mången gård står tom,
Men hjärtan klappa varmt och godt
Inunder sliten dräkt
För er, det sista ädla skott
Af älskad husbondslägt.

Vi veta, att som karlakar, l,
Där striden hetast stod,
För oss och salig konung Carl
I vågat lif och blod.
Som en brunlockig ungersven
I lämnat fädrens slott;
Ert hår, då nu vi ses igen,
Sibirien gjort grått.

Hur ville vi ej glädt er syn
 Med fält af gulnadt korn,
 Med flaggor, bortom skogens bryn,
 Från edra stolta torn!
 Ack herre, tyngst af allt det är
 För mig att tala om,
 Hur hit till våra Roslagsskär
 Den grymme härjarn kom.

Hvad skada här han bragt åstad
 Från grinden ej vi se
 För dessa täta gröna blad
 I åldrig lind-allé;
 Men bakom den är allt i grus —
 En brandmur, svart af rök,
 Står ensam upprätt af ert hus
 Se'n ryssarnes besök.

Då fienderna seglat af,
 Vid brandens gny och brak
 Jag in i brasan mig begaf
 Att rädda blott en sak.
 Jag ryckte från rustkammarns vägg
 Er stamfars fältherrsvärd
 Och kom, fast svedd i hår och skägg,
 Med det ifrån min färd.

Vill Gud, skall jag få se er hand
 En gång det draga käck
 Till hämnd för vårt beträngda land
 Och moskovitens skräck.
 Men tills den kommer denna stund,
 Klenoden pryda må
 Er borg, som snart på gammal grund
 Ur askan upp skall stå.

De gode bondemänner här
Ha grundat ut ett sätt
Att visa eder huru kär
De alltid haft er ätt:
De bedja som en gunst allen
Att för ert nya slott
Få fälla timmer, bryta sten,
Mot half dagspenning blott.

Den gamle slöt. De hunnit fram
Till öde, mörk ruin,
Bland grus och spillror allvarsam
Stod hemvänd karolin.
Vid härjad härd för Sverges son
En bild rann upp i håg
Af landet, han drog ut ifrån,
Och det, han återsåg.

Hans blickar hvilade däreft
På folkets tysta flock,
En skara barn och gubbar mest
I lappad helgdagsrock.
På magra kinder hungerns spår
Förtydas kunde ej.
Ur slottsherrns öga brast en tår,
Han sade: vänner nej!

Slikt offer tar jag ej emot
För denna stenhops skull,
Så länge obrukt fins en fot
Af mark för skördegull.
Jag reser nöjd mitt enkla tak
Af svensk och kärnfrisk fur;
Det blir dock yppiga gemak
Mot dem jag sist kom ur.

Det vore skam, om i vår nöd
 Mig snärde högmods garn.
 Jag vill se kinden åter röd
 På dessa bleka barn.
 Den kraft, vi räddat, är för god
 Att gå till sådan gärd;
 Jag lärt, hvad folkets svett och blod
 Och hvad dess fyrk är värd.

Haf tack, min trogne fogde du,
 För klingan, som du frälst!
 Af egodelar var den ju
 Hvad jag bevarat helst.
 Sin bästa ära fick från den
 Det slott, som sjönk i stoft;
 Med klingan följer äran än
 Till hem med lägre loft.

Från gyllne högsal svärdet ned
 Till furuväggen gått;
 Vårt gamla Sverge lär väl med
 Få dela lika lott.
 Men om ej mer som förr i glans
 Till fjärran land det bär,
 Vi äro närmare till hands
 Att akta våra skär.

Tilräckligt blod för all min tid
 Jag sett förspildt i mull
 Och längtar bygga upp i frid
 Hvad hemma refs omkull.
 Om stolta namn från bragders dar
 Här ordats mer än nog;
 En är vår äldste ättefar,
 Hans vapen hette plog.

Af ärlig Dannemora-ätt,
 Dess järn i åkern skär
 Så djupt som svärd och bajonett
 I en fiendtlig här.
 Dess börd att pröfva längtar jag
 Mot ogräs och mot nöd,
 Jag längtar se de säkra tag
 För själfbestånd och bröd.

Regementets kalk.

Ditt regemente, Vestmanland,
Tar blank musköt i stadig hand
På Salbo öfningsbana.
Totalt förstördt i Carols fäjd,
Fulltaligt nu, i hemmets näjd
Det åter mönstras under blågul fana.

Hvart än man ser, af hjässor grå
Ej skönjas fler än summa två,
Ungt folk är hela resten.
Ifrån Pultavas bistra dar
Af gamla stammen finnas kvar
Allenast tvänne — öfversten och presten.

Se'n tretton år i oväns band,
Sin frihet och sitt fosterland
De återfått med freden.
De återfått hvarandra ock,
De vänner två med grånad lock,
Som mötas här framför de unga leden.

Kommando ljud: gevär för fot!
Och öfversten går presten mot
Med öppna armar genast.
När krigarn famnar Guds soldat,
Han hviskar: »Göran, vän, kamrat,
Så ses vil Minns du när vi sågos senast?

»Pultavas vakteld! Du och jag,
 Vi sutto där bland dystert lag,
 I våra kappor höljde.
 Ej mer om seger drömde vi,
 Vi kände att det var förbi,
 På öfvermodet Herrans tuktan följde.

»Då talte du — jag hör din röst —
 Så alla dessa hårda bröst
 I nattens timmar veknat.
 För syndens straff och lagens hot
 Vi böjde oss och gjorde bot,
 Vi som för dödens närhet aldrig bleknat.

»Och nu, vid dagens första sken,
 Ur ränseln tog du kalk, patén,
 Gaf trösten efter riset.
 I gyllne regements-klenod
 Du räckte kring Dens dyra blod,
 Som bjudit röfvaren till paradiset.

»Min tunga stammade Hans namn,
 Då klämd i öfvermaktens famn
 Jag såg min flock förblöda,
 Och dignande med fyra sår
 Vid kungens sönderskjutna bår,
 I tvänne dygn jag kvarlåg bland de döda.

»Ty vill jag nu, med mina män,
 Mig åter böja inför Den
 Som lyktat fångenskapen,
 Som fört mig hit ur mödor mång
 Att jag får se mig än en gång
 Bland Sverges vackra ungdom under vapen.»

Allvarlig karolinsk kaplan,
 Med långskägg öfver svart kaftan
 Sin krigsbror tala hörde.
 Så kom hans djupa röst till svar:
 »Ja, Herrans under visst det var,
 Som oss från Babels älfvar återförde.

»Som du jag minns den Juninatt,
 När kalken, regementets skatt,
 Jag fyllde sista gången;
 När den gick kring med tröstens ord,
 En trumma var mitt altarbord
 Och ryssarnes revelj var orgelsången.

»Man slogs. Till trossen flög ett rop:
 I fiendernas stora hop
 Förkväfs infanteriet!
 Jag såg hur Olof Hermelin
 Med dödens aning i sin min
 Lät bränna papperen i fältkansliet.

»För mig låg blött en sak till hands:
 Att dölja helga kärleens glans
 För byteslystna ryssar --
 Vår kalk, en skänk af Carols hand,
 Som bjudit nyss sin blanka rand
 Åt mina bröders sista andaktskyssar!

»Bredvid en trädgrupp, som där stod,
 I jorden gömdes min klenod
 Till lättnad för mitt hjärta,
 Då fångenskapens bittra kalk
 För trossknekt som för fältmarskalk
 Snart bräddades med outsäglig smärta.

»Hur det oss gick — det vet du själf.
Långt bortom Wolgas breda älf
Det vardt min lott att slafva.
Tatar jag tjente och kalmuck
Och lärde tåla utan suck,
Men glömde aldrig dungen vid Pultava.

»När frihetsbudet hann vår ort,
Hur kände hvarje fånge fort
Sin fot till hemmet dragen!
Man vardt ej färdig hastigt nog —
Men mig min pligt tillbaka drog
Till olycksfältet, där vår här vardt slagen.

»Jag förde ut min föresats —
Fram till vår hufvudskalleplats
Jag kom på trötta fötter
Och grof en natt på välkänt rum
Mitt heliga depositum
Ut under hagtornsbuskens sega rötter.

»Befriadt från sin bädd af grus,
Jag såg det blänka vid det ljus,
Som steppens stjärnor sände.
Med hjältens krönta namnbokstaf
I glans ur sin Pultava-graf
Det dyra minnet rostfritt återvände.

»Jag spiller inga ord i dag
På faror, nöd af tusen slag
I öknar hundramila.
Alltnog — vid Herrans starka hand
Helbregda nådde jag vår strand
Och står nu här i hemmets sabbatshvila.»

Han teg. Den stränge mannens blick
Af glädje varmt förklarad gick
Till altaret på renen.
Uppå dess disk, af grästorf redd,
Med snövit duk däröfver bredd,
Stod regementets kalk bredvid paténen.

En tigande omarmning än
Förente trofast vän med vän
På hemmets gröna slätter,
Där våren höll sitt intåg då
Ihop med nya gossar blå
Och hvita tält och blanka bajonetter.

Kommando åter ljud: gif akt —
Formera fyrkant! — Det var sagdt.
Att tacka och att prisas,
Koralen steg mot himlen lugnt,
Där lärkan, lik en strålig punkt,
Högst uppe sjöng sin frihets sälla visa.

Hattar och mössor.

Man har stigit upp från bordet
Hos den gamle generaln,
Sedan politiken ordet
Fört vid tårtan och pokaln.
Damastdräll med pontak på
Tjenarena undanstöka,
Gubbarne ha gått att röka,
Och de unga glamma få.

Glamma? Kommer ej i fråga!
Se de vackra fröknar två,
Huru de af yrede låga,
Där de mot hvarandra stå!
Nämnas Gyllenborg och Horn
Stampar lilla röda klacken,
Och vid trotsig knyck på nacken
Flyga lätta puderkorn.

Med ett ögonpar som natten,
Fröken Märtha oförsagdt
Svär att endast under *hatten*
Svea komma kan till makt.
Afgjord vän af motsatt tro,
Liten Malin, blåögdt fröken,
Kan ej tadla nog försöken
Att förstöra landets ro.

Ett par unga Martis-gossar
 Bistå hvar sin amazon,
 Ifrigare trätan blossar,
 Går allt mera på person.
 Hetsigt vin och hetsig blod
 Släta fänrikskinder färga,
 Rättnu slå de på sin värja
 I sitt karolinska mod.

Med förbittring fröken Märtha
 Till sin motpart brister ut:
 »Fy, du har ett osvenskt hjärta,
 Med vår vänskap är det slut.
 Karda ull af Ahlströms får,
 Du förtretliga, du mössa,
 Medan vi med svärd och bössa
 Följa Carols segerspår!»

Gamle krigarn under tiden
 Larmet lockat ut från båln,
 Snart hans pipa hela striden
 Sveper som i krutröksmoln.
 I den fodrade talårn
 Vördnadsbjudande att skåda,
 Frågar han de vackra båda:
 »Men hvad är det, kära barn?»

Malin all sin harm och smärta
 Gråter ut i morfars famn:
 »Det är hon där, kusin Märtha,
 Som har gett mig vedernamn.
 Må hon heta hatt för mig,
 Blott jag slipper bli förhånad,
 Därför att jag väf och spånad
 Anser båta mer än krig.»

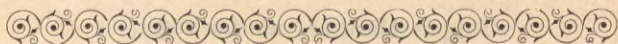
»Tappra Märtha», morfar säger,
 »Gud bevars, hvad krigisk brand!
 Jag har haft min lust i läger,
 Men det föll sig surt ibland.
 Pris ske en och hvar, som kom
 Att med balsam läka såren —
 Var du glad för de där fåren,
 Du så hänligt talar om.

»Söta Malin, lilla dufva,
 Som här vid mitt bröst sökt värn,
 Finner du din näpna hufva
 Mer bekväm än hatt af järn,
 Glöm dock icke, att det fanns
 Förr en mö, som hette Blenda;
 Hon i rättan tid sin slända
 Bytte ut mot sköld och lans.

»Skam få alla nya, fula
 Namn, som söndra våra hem!
 Vål jag unnade en kula
 Den, som först kom upp med dem.
Svensk, helt rätt och slätt, må bli
 Bästa, endaste benämning,
 Aska varde hvarje lämning
 Utaf allt, som nämns parti!»

Carolus Linnæus.

Ett hundraårsminne, den 19 Jan. 1878

Gamla Sverge, minns du ännu förra seklets morgonväkt?
Mulen morgon, blodig morgon: hjältekungens värja bräckt,
Härar slagna, fästen tagna, ångestfullt ur folkets själ
Till den fagra storhetsdrömmen ett förtvifladt, vildt far-
väll!

Svea-moder, van att sända ut i kyller och bantler
Sina segerglada söner under svajande banér,
Nu hur ängsligt intill barmen tryckte hon de sista få,
Medan vinden dref från skären mordbrandsrök till värn-
lös vrå!

Fred! det ljud från bleka läppar — från förblödda hjär-
tan: fred!
Ack, men i de öppna såren som af eldrött järn det sved:
Ur den mång-indelta skölden freden bästa fälten slet,
Nu vårt Leipzig och vårt Narva skulle bli vår magra vret.

Strider hårdare än fordom under Torstenson och Horn
Blott för att ur grästensbacken tvinga några glesa korn!
Världens stolta gång därute fattigfolket mer ej rör,
Seger, makt och ära borta — hvad finns se'n att lefva för?

Intet stort att skåda upp till! Rådlöst råd och dådlös
 drott —
 Carlars ätt ifrån oss tagen — vaggan tom på Stockholms
 slott!
 Ingen knubbig lejon-unge hälsar festkanonens dån —
 Ingen Carl! — Jo, Carl han heter, ringe Smålandsprestens
 son.

I den djupa furuskogen hur det susar underbart!
 Skogen ensam ej förtviflat, har det forna lynnets art.
 Lärkans sång sig öfverbjuder, rosen glöder mer än förr,
 Och med bruna ögon pilten blickar ut ur stugu-dörr.

Bäddad sitter han i grönska, fjäriln fladdrar kring hans
 knän,
 Älgen skrider som en drömsyn bakom smärta tallar hän,
 Ödemarkens bleka flora i sin blyghet gerna tål
 Barna-ögonen som vittnen vid små blomster-giftermål.

Detta barn, det är Linnæus. Fast han kom af »stubbig
 rot»,
 Skall hans minne, längst af Nordens, glömskans böljor
 stå emot.
 När hvart land på sekel-dagen än af detta namn är fullt,
 Stämna våra hjärtan möte vid det ringa Stenbrohult.

Där han lekte — där han älskat hvarje liten tufva grön,
 Kärleken till hemmets torfva fostrat först de stora rön,
 Dessa lagar, lika klara för ett strå i Wärends mark,
 Som för Söderns underblommor i den rike Cliffords park.

Svea, för den karga näring, som du gaf ur sinad barm,
 När har dig en ättling lönat med en tro så ren och varm?
 I naturens trenne riken då han stod som drott, Linné,
 Kronorna han sonligt lade ned för andra kronor tre.

Under tunga sorgedagar steg han fram, naturens tolk,
Bragte stolthet, ljus och glädje till ett armt och pröfvadt
folk.

Nu det tröttnade att stirra hopplöst på ett brustet svärd,
Ty en blomsterlindad spira bjöd på bättre ledungsfärd.

Inga skepp med män och vapen lägga ut från skärgårds-
berg

För att göda sunnan-kusten med vår sista must och mærg;
Blott till vetenskapens rymder står den nye Carls begär,
Dit styr tankens djärfva segling, dit idéers segerhär.

Till oblodiga triumfer bröt han oss en stråfull led,
Skapade med tålig forskning, där det vilda mod ref ned.
På en grundval fast och säker han vår ära återbyggt,
Sedan Riddarholmens krypta sig kring bragdstorheten lyckt.

Skilda folk och zoner fira nu hans minnes sekeldag;
Sveas gamla modershjärta klappar med allt högre slag,
Och en stilla hviskning smyger ur ett rördt och tacksamt
sinn':

Minnet tillhör hela världen, men han var min son, blott
min.

I Svedenborgs trädgård.

☞ södra bergen svärma barnen små
Kring plank och stugor,
I kapp med hvita fjärlar, två och två,
Och sommarflugor.

Och det är oskuld, lek och fröjdesprång
Uti det fria,
Tills klockan börjar ringa aftonsång
Uti Maria.

Den lilla Anna nickar gladt god kväll
Till lekkamraten
Och går se'n lydigt hemåt, rar och snäll,
Till mor och maten.

Hon vandrar hem och undrar, bäst hon går,
Om natt som stundar
Skall återskänka drömmen från i går,
När snart hon blundar:

En dröm om vackra barn med guldgul lock,
Som frukter bära,
En vänligt leende och luftig flock
I dräkter skära.

»Jag undrar just, om änglar se så ut!»
 Hon frågar stilla
 Och hinner så till hemmets låga knut,
 Den kära lilla.

Vid porten stannar hon — en plötslig lust
 Får makt med tanken:
 I hörnet syns en liten byggnad just
 Bland trädgårdsplanken.

»Det är ju där som han, assessorn, bor,
 Om hvilken spordes
 Att han ser andar — ja, så säger mor —
 Tänk om jag tordes!

»En egen gubbe, full med rynkor små
 Kring ögonbrynen,
 Som ingen elak — folket säger så —
 Kan se i synen.

»I går jag mötte'n. Han såg vänlig ut
 Som ingen annan
 Och gaf mig sockerkandi ur en strut
 Och kyss på pannan.

»Jag tror jag vågar.» Nu assessorns grund
 Hon skyggt beträder
 Och rör vid lusthuslåset i en lund
 Af rönn och fläder.

Hur kunde hon i hast få sådant mod?
 På tröskelns tilja
 Hon står som supplikant: »ack var så god..
 Jag skulle vilja . . .

Så gärna se en ängell» — Det är sagdt,
 Det stora ordet.
 Den gamle herrn, som har en sådan makt,
 Ser upp från bordet.

Hur ler hans blick af sällsam klarhet full!
 Han drar på munnen:
 »En ängel vill hon se, mitt söta gull?
 Skall ske på stunden!

»Kom i min trädgård!» — ut i aftonsol
 Hon förs vid handen
 Emot en gång med tak af kaprifol,
 Bland jordgubbslanden.

Uti en ram af grönt vid gångens slut
 Vill ögat stanna
 Framför ett fönster — lagom till titt-ut
 För lilla Anna.

»Till fönstret där, mitt rara hjärtegryn,
 Jag henne leder.
 I glaset får hon skåda då den syn,
 Hvarom hon beder.»

Den lilla lyder, bäfvande och snar.
 Hvad kan det vara?
 Hon ser ett barnansigte. Fönstret var
 En *spegel* bara! —

Vid trädgårdsgrind en kyss af Svedenborg
 Till afsked får hon,
 Och snart på gatan, med en jordgubbskorg,
 Fundersam står hon.

Svensksund.

Från hafvet inåt skären nattlig våg
Emellan tallbevuxna holmar rullar
Och rister svagt galersers ankartåg
Och sköljer sidorna på svarta jullar.
Här Gustafs flotta sig i ordning lagt
Att möta än en gång den öfvermakt,
Hvars hundra vimplar svaja framför sundet.
När julisolen stiger, röd som blod,
Då nalkas moskovitiskt öfvermod
För Katarinas tron att lägga Sverge bundet.

Än råder lugnet före kampens larm.
Emot lavetten sjösoldaten hvilar,
Men hjärtat bultar hårdt i sofvärns barm
Och genom hvarje nerv en skakning ilar:
Han tror sig höra explosioners knall
Och alla Viborgsskärens återskall —
Han spritter upp bredvid kanonens sida.
Det står ett sken längs horisontens rand
Likt *Enigheten* och *Zemire* i brand,
Och skyarne i rödt som skeppsfantomer glida.

Hvem manar dessa dystra bilder fram?
 De sopas bort af vaknande sydvesten.
 Som vreda lejon, ej som offerlamm,
 Det gäller möta den objudne gästen.
 Den nyss beklämde ser förhoppningsfull
 Emot en speljakt glimmande af gull,
 Som gungar gladt i första ljus från öster.
 På sin Amfion Gustaf är om bord —
Vi stanna här! så ljud i går hans ord
 I tveksam krigskonselj, emot de andras röster.

Amfion, vackra båt, som gett beskärm
 I din salong, inom mahognymurar,
 Åt gracerna i puder, gallerärm,
 Då öfver Mälarn drogo sommarskurar;
 Än vackrare du synes, med förlof,
 Se'n krutrök svärtade ditt lätta skrof,
 Se'n du ej mer är Afrodites vagga.
 Förvandlad är du som din tjusarkung —
 Då skuren nalkas, utaf järnskrot tung,
 Bland Finlands vilda skär bär högt din tretungsflagga!

Om bord är Gustaf här på Östersalt
 Bland krigets skräck. Är detta ej en saga?
 Han, nöjets kung i skiftande gestalt
 På karusellen, operan och Haga!
 Här — inför fienden — det än är han,
 Fast butter prosa aldrig fatta kan
 Motsägelsen hos detta rika snille,
 I detta hufvud, tusen planers ugn,
 Där fladderlynne vardt beslutsamt lugn
 Och vekhet hjältemod — då han som *kung* det ville.

Hans mod är icke af den lägre sort,
 Som drifs i faror af den blinda kraften,
 Som bor i musklerna och rinner bort
 Med några mått utaf den röda saften;
 Hans mod är klarsynt — stiger väpnadt fram
 Bland skygga rådslag om reträttens skam,
 Han väger kallt ett ondt emot ett värre.
Vi stanna här. Ett tonfall, orons tolk —
 Och ordet mist sin verkan på hans folk;
 Men ej en min förbyts — han är sin känslas herre.

Vi hålla stånd! Elektriskt ordet gått
 Utefter denna rad af mörka slupar
 Med hurtigt vimmel uti gult och blått
 Och hurrarop från tjugotusen strupar.
 Nu bräcker dagen. Vind och upprörd sjö.
 Man är beredd att segra eller dö,
 Ej Viborgs fador *Styrbjörns* gossar skrämma.
 I centern Stedingk riktar sin kanon,
 Från Musalö, på högerns division,
 Bär roparn vidt omkring den sträfve Törnings stämma.

I dörren till Amfions chefssalong
 Står Gustaf färdigklädd, med hatt och handskar.
 Hans öga oförmärkt en sista gång
 Ser staben an och allas fattning granskar.
 Ej lyser öfverallt den tillförsigt
 Som höfdes i en stund af sådan vigt;
 Till flaggkaptenen, som skall leda striden,
 »De Frese — säger han — ni mår ej väl.
 Jag löser er i dag från ert befäl,
 Och platsen närmast mig tar Cronstedt under tiden».

Af segel hvitnar det vid Aspö skär —
 Och Gustaf kallar med en halfhög fråga
 Sin trogne Lewenhaupt, en visionär,
 Som ryktet tillagt siareförmåga:
 »Hvad menar Adam om det slag som sker?»
 I tårar han: »Ej Herren öfverger
 Min konung och hans folk i denna fara.
 Jag tror att Gud vill hjälpa Sverges land,
 Att allt går väl». — Han kysser kungens hand,
 Och Gustaf kramar hans; är själf för rörd att svara.

Där kommer Nassaus flotta, bog vid bog.
 Från strand till strand den slutna fronten räcker
 Och hela fjärden tycks ej rymlig nog
 För hans fregatter, caïker och chebecker.
 I första gryningen med lag på lag
 Han festligt hälsat kejsarinnans dag,
 I nästa ögonblick han Sverge slukar.
 Nu svara klipporna vid skarp signal
 Och blåsten buktar flaggor utan tal
 Med blå Andreaskors i sina hvita dukar.

Re'n rulla dundren öfver skummigt djup
 Och sundet sveps i moln som blixtar plöja,
 Då Gustaf ger befallning om sin slup —
 En holme höjer sig ur rökens slöja.
 Dit — tätt vid Stedingks front — dit vill han ro,
 Att striden följa från en hafsröns bo.
 Men under några ilande minuter,
 Förn fallrepstrappan sig mot jullen sänkt,
 Amfion, skeppet där han drömt och tänkt,
 Som i en afskedsblick hans öga innesluter.

Hvem vinner spelet? Kanske skall hans fot
 På dessa tiljor aldrig mera vandra?
 Hans räddning sväfvar på de tunga klot,
 Som nu i luften hväsa mot hvarandra.
 Om dagens drabbning ändar med förlust,
 Är Sverges riksskepp vrak på stormig kust,
 Och, utan krona, hvad blir Gustafs öde?
 Kanske en skymflig, gyllne fångenskap,
 Ett mål för spe af hvarje fräck satrap
 Vid Katarinas hof? Nej, hellre hos de döde!

Skall drunkna så i mörker, skam och hån
 Den stolta, klingande Gustaviaden?
 Skall han ej mer, vid festsalutens dån,
 På strömmen glida in till Mälarstaden,
 Och där, med fredsoliven i sin hand,
 Framför sitt sköna slott gå gladt i land,
 Ännu i hvalfvet följd af jubelbruset?
 O Sverge, Sverge, för hvars namn han brann,
 Skall häfden säga att det just var *han*,
 Som i sitt eget fall drog också dig i gruset?

Han vet det nu: sin *vilja* blott han vägt,
 Men ej sin *makt*, som agg och söndring stäckte.
 Att lyfta Sverge till den rang det egt
 Var ej en lösen mer för dagens släkte.
 Om han, trots allt, har börjat detta spel,
 Hur dyrt han gällda fått begångna fel!
 Må tadlet sedan på hans rykte tära,
 Blott välvisheten vackert håller mund,
 Så länge krutet talar i Svensksund,
 Att rädda, om ej mer, vårt själfbestånd, vår ära,

I morgon må man häckla som förut
 Monarkens misstag, statens reffor blotta,
 Blir man i dag blott frälst från ryssens knut
 Af Gustafs rådighet och Gustafs flotta . . .
 Han själf får glömma dunkel politik
 Här för en enda gång i Finlands vik,
 Här finns ej mer det krökta och det halfva.
 Som solen klar i dag hans ställning är:
 Midt framför honom dundrar ryssen där,
 Här ljungar svar på tal i svenskens liniesalva.

Sin plats har Gustaf valt på holmens krön
 Bland mossbelupna gråstensblock och tallar.
 Djupt i sin grundval skakas hela ön
 Vid slagets oafbrutna tordönsknallar.
 Här breder ut sig, som på kartans blad,
 En vattenyta, flottor rad mot rad
 Med blixtpå blixtpå ur hvita krutröksbollar.
 Den svenska elden vinner dock på längd
 Mot fienden, i sundet sammanträngd,
 Där just hans öfvermakt hans nederlag förvållar.

Den tappre Nassau ser sitt hopp förstördt;
 Ett sista anfall är tillbakadrifvet,
 Och ryssarne, som medvind inåt fört,
 Mot öppet vatten sträfva nu för lifvet.
 På venstra flygeln slå de till reträtt,
 Men Törning hänger dem i hälen tätt,
 Och deras utgång mota vind och vågor.
 Den ryska centern, blottad i sin flank,
 Bestrykes långskepps — se, där gick i sank
 För grundskott en fregatt — en annan står i lågor.

Reträtt, reträtt! — Men då från Sverges skär
 Med högt triumfskri kommer vestanstormen.
 Till segrarns hjälp han för sin böljehär
 I karolinska, mörkblå uniformen.
 De flyende han tar med väldig hand,
 Han vräker dem i redlöst skick på strand,
 Mot svenska eldgap dem tillbaka slungar,
 Liksom ett lejon, se'n det märkt på prof
 Med tänderna och klorna jagtens rof,
 Sitt byte kastar ner till lek åt sina ungar.

Befriadt, lättadt, går ett andedrag
 Ur Gustafs kungahjärta där på höjden;
 Som efter kolsvart natt en tropisk dag,
 Hans öga strålar upp af segerfröjden.
 Han hållit stånd med Sverges trogna vakt
 I brottningen mot österns öfvermakt,
 Af klenmod i oändlighet förstorad:
 Ett under, såsom än det tima kan
 Till hjälp och räddning åt ett folk, en man,
 Som ej i nödens stund har gett sig själf förlorad.

Den starka kanonaden är förbi,
 Med långa mellanrum ett skott man lossar.
 Längst ute, som ett rött fyrverkeri,
 En eller annan skeppsbrand ännu blossar.
 Förskrämda flyktingar i tusental
 Befolka hvarje klippa våt och kal,
 Och spillror täcka hela segelleden.
 I morgon samlar man de fångna opp,
 Men redan säger månet hemligt hopp
 Att bland trofeerna den bästa dock är *freden*.

Det börjar skymma, då en svår galer
Igenom svenska linien redlös drifver
Till stranden af den ö, där Gustaf är.
Åt kungen själf sig chefen fången gifver.
Den tappre ryssen, blek, med arm i band,
Sin värja återfår af Gustafs hand
Som gärd utaf hans ridderliga sinne.
I det han talar, mörknar det alltmer,
Det stora dramats täckelse går ner,
Och dagen vid Svensksund, den sköna, — är ett minne.

Amaryllis.

¶ Juni den ljusaste natten
Försvunnit från nordiska land,
Från vikarnes rodnande vatten
Och Djurgårdens leende strand.
Re'n staden begynte att stimma,
Där gärdad af master han låg,
Med blänkande kyrktorn ur dimma,
Förankrad på glimmande våg.

Men lugnt var i grönskande backar,
Som aldrig ett gräs varit böjdt
I natt under svärmande klackar
Vid oboë, valdhorn och flöjt.
Herdinnorna nere på slätten
Hos Nilses och på Gröna Lund
För spegeln i blotta korsetten
Ur ögat än gnuggade blund.

Tyst tillrade daggen i spåret
Af gårdagens stolta kaross,
Än fladdrade rosigt i snåret
Den florsbit, som taggen ref loss.
Där viken just nedom en kulle
Bland ekarne skymtade blå,
Låg, plaskande sakta, en julle
Förtöjd mellan bugande strå.

Där hade i båten sitt möte
De älskande lyckliga tu.
På böljornas vaggande sköte
Två hjärtan uppblomstrade nu,
Liksom ur förborgade rötter
Två näckrosor öppnade sig
I trygghet för trampande fötter
Och larmet vid dammande stig.

All världen förglömde de kära,
Som funnes ej gator och torg,
Palatser och kojor helt nära,
En myrstack med bördor och sorg
Otåligt i klockslag från staden
Gaf tiden till känna sin gång —
De hörde blott suset i bladen
Och fiskarnes pollrande språng.

De talte ej mera — de tego.
Vid skvalpet af gungande slup
Lycksaliga suckar blott stego
Som bubblor ur bottenlöst djup.
Så bräddfyllt var hjärtat, att nästa
Sekund måste bringa förlust,
Förflygtiga kanske det bästa
Med närmaste vågslag mot kust.

Då — plötsligt därborta från stranden
Ett strängaspel näjden förnam.
Vid lekande knäppning med handen
Hur lätt melodien sprang fram!
En stämma ur ekarnes susning
Snart herrligt i toner sjöng ut
Naturens och kärlekens tjusning
I blomningens snabba minut.

I vassen, den bugande, hörde
De tvänne med klappande bröst
Den visa, sefirerna förde
Ditner med Carl Mikaëls röst.
Lyss: »Upp Amaryllis!» Förtrogen
Med namnet strax Djurgården var,
Och eko fick fatt det i skogen
Och höll se'n för alltid det kvar.

Därute på glimmande spegel
Än drömma de älskande tu,
Se'n skalden odödlighetspregel
Förlänt åt det flygtiga nu.
Förr'n böljan mot stranden vardt bruten,
Han band den i toner och ord
Och fäste för sekler minuten,
En vårdrom om lycka i Nord.

Efter fyratio år.

Säg Lina, minns du kvällen
I Juni, Gustafs dag?
Baletten, karusellen —
Kantaten, — den skref jag.
Med framtid bland poeter,
Till hofvets *fête champêtre*
Jag också bjudning fick
Och nådig nick.

Beundrad utaf släkten
Och kysst utaf min mor,
I nya svenska dräkten
Till Drottningholm jag for.
I drömmens granna rike
Jag såg mig Kellgrens like,
Såg mig som hofseker —
Och kanske mer.

Raketer skulle ljunga
Kring kungens krönta G
Och Stenborg skulle sjunga
Och dansa Marcadet.
Och mina ord — hvad ära! —
Dem skulle kören bära
Kring park och Mälarvik
Med Glucks musik.

Att festens början bida
 Jag stod vid China slott.
 Då var du vid min sida,
 Då fick jag Amors skott.
 I blinken knep mitt hjärta
 En brunögd liten snärta,
 En pudrad, täck korist
 Med svarfvad vrist.

Hur blef jag fast behändigt
 På denna enda kväll!
 Jag suckade beständigt:
 Hvad ni är söt, mamsell!
 De redan börjat spela,
 Förr'n jag begrep det hela,
 Begrep med lust och kval:
Du var mitt val!

Från sjunde himmeln rycktes
 Jag af en kylig fläkt;
 Ack, mina vers ej tycktes
 De högas bifall väckt.
 En statsfru fann dem platta
 Och Armfelt såg man skratta
 Och tankspridd Gustaf satt..
 Mitt hopp, godnatt!

Förbi var hela stäten
 Och lyckans drömde skänk.
 Jag knappast kväfde gråten
 På parkens dunkla bänk.
 I mänsken tyst låg China...
 Då smög din arm, min Lina,
 Ditt hufvud till mitt bröst,
 Du gaf mig tröst.

Nu fyrti somrar svunnit
 Se'n denna ljufva stund;
 Vårt ungdomsrus förbrunnit,
 Men sällt är vårt förbund.
 Ej lyckans löfte ljugit,
 Fast poesin förflugit —
Du sjunger icke mer,
Jag är kamrer!

Dock kan ännu jag dricka
 En skål på Gustafs dag:
 Då är du än min flicka
 Med alltid fint behag.
 Du alltid är den Lina,
 Som vardt min brud vid China,
 Då jag var skald och ung
 Och Gustaf kung.

Till Drottningholm det sköna,
 Till Lofön draga vi
 Och tömma i det gröna
 Ett glas *cœl de perdrix* —
 Ett glas för fast behållning
 Af drömmarnes förtrollning,
 För sällhet som består
 Se'n fyrti år!

En afton hos fru Lenngren.

Vid Svenska Akademiens hundraårsfest.

I.

En kväll i gamla Stockholm — regnets sus
Och höstens mörker väcka tunga tankar.
I gatuslasket sprids ett dimmigt ljus
Af sjuttonhundra-nitti-talets dankar.
I blåsten skylten guisslar på sin stång
Och vandrarn söker tak med hastad gång.

Karosser rulla af till assemblén.
Nu är det tid att stänga — krämarn menar,
Men ser i fönstret midt emot ett sken
Igenom några almars nakna grenar,
Som in i saln sin sommarskugga bredt
Beridarebangatan tjuogoett.

»Hos Lenngrens är det främmande i kväll!»
Förnumstigt yttrar han till sista kunden,
Och hon, en ärbar sextiårs mamsell,
Blir kvar på tröskeln, trots den sena stunden.
»Är det assessorn, han med frun kanske?» —
»Jaha, hon köper socker här och thé.» —

»Det sägs hon skrifver?» — »Ja, nog är hon kvick
 Och bara äkta prima-vara tar hon
 Och allt skall vara noga på en prick,
 Och som ett dockskåp fint i köket har hon.
 Hvad allting kostar, hon på öret vet,
 Men aldrig knusslar hon en smul för det.»

Det där ha grannarne på reda hand; —
 Men herrn i vagnen andra tankar hyser.
 I sobelpäls, med stjärna och med band,
 Han ser i förbifarten, hvar det lyser —
 Och strax det rycker till af obehag
 Uti hans gula Reuterholmska drag.

Däruppe finns en liten värld för sig,
 En fristad för satirens, skämtets vänner. —
 »Ifall man skrattar, skrattar man åt mig!» —
 Så »ljusets fiende» instinktlikt känner.
 Den krets, som slog ett slag »för sundt förnuft»,
 Än hos fru Lenngren andas hemmets luft.

I maktlös harm, att ej han storma kan
 Den höjd, där snillet firar sina lekar,
 Han rullar bort och stänker ner en man,
 Som mellan högarne och pussen tvekar.
 Ond och bestört, damaskerna beser
 Den öfverstänkte — men hvad nu? Han ler!

»Just vid fru Lenngrens port — det var besatt!»
 Vår man af obetvingligt löje lifvas
 Vid plötsligt minne af *Cornelius Tratt*,
 Som också brukat i damasker trifvas.
 En ringa sak, ett flygtigt ingenting
 Får tanken fångad i en magisk ring.

Ett namn, ett ord! Figur uppå figur
 I blinken syns: — där kommer hela släkten
 I pudrad piskperuk, i uppsatt tur,
 I stor panier, i nationela dräkten, —
 En brokig vauxhall, full af djärf komik,
 Af saftig färg och lefvande plastik.

Han känner dem, han sett dem allihop: —
 Helt styf i sin robrong den goda tanten,
 En skälmsk kusin med musch vid kindens grop,
 Och gamle onkeln sedan — rädd om slanten! —
 En kvinna, själf från världens äflan skild,
 I några penndrag ger sin samtids bild.

Ack, tiden är af en så trumpen ton,
 Har nyktrat till från Gustafs glädjefester.
 Själf svärmeriets stora illusion
 Uti en pöl af blod gick ned i vester . . .
 Upplysning, frihet — hit de fört alltså!
 Man suckar trött och tar sitt ok uppå.

Om i den lund, som sången öfvergaf,
 Ett eko väcks, — det är, när hjärtan brista:
 Guitarn är stum på Bellmans fattiggraf,
 Den sprungna bågen läggs på Kellgrens kista.
 Då är det *hon*, som fångslar land och stad
 Med några visor i ett tidningsblad.

Hon, hvilken få ha sett, än färre känt,
 Hur med en rad hon klarar trumpna miner!
 Idyllen, — värre är det ej bevändt, —
 Har evigt plats, jämväl ibland ruiner,
 Och, kära landsmän, — sen er blott omkring:
 Hur mycket löjligt finns på jordens ring!

Hur hvarje ord i minnet fastna vill!
 Den är som kardborrn, denna kvicka meter,
 Och halfva Sverge kan den utantill,
 Förrän man frågat, hvad författarn heter.
 När Ryktet sist gör officiellt besök,
 »Är inte hemma», svaras från ett kök.

Hvad ställning har hon? — En assessor-frus,
 För dem som sälja socker, thé med mera, —
 För några är hon damen, i hvars hus
 Gustavianer komma och frondera, —
 För den, som älskar Sverges ädla sång,
 En diktens stjärna utan nedergång.

Här står nu denne man, i regn och höst,
 Med blicken fäst på våningen däroppe.
 Där dväljs den dolda, som till fröjd och tröst
 I tidens malört mängt en nektardroppe.
 De lycklige, som äro där i kväll
 I snillet och den goda smakens tjäll!

Han dröjer ännu fast det blåser kallt,
 Och ser, hur ljusen tindra klart i taket.
 Är lyckan god, han varsnar en gestalt,
 En rörlig skuggbild innerst i gemaket;
 Men minsta skymt ej föll på spejarns lott —
 Hon unnar världen sina sänger blott.

II.

På gatan faller regnet mörkt och stridt;
 Men inomhus man glömmer själfva tiden
 Bland förmaksmöbler, målade i hvitt,
 Med tyg af grönt och lilas-färgadt siden.
 Ett par små Hilleströmska tafkor där, —
 Här en albaster-byst utaf Voltaire.

Ett prydligt briccbord. Bredvid sockerskåln
 Ett thékök sorlar trefligt, silfret lyser.
 Utur ett litet aromatiskt moln
 Vårdinnans öga öfver kretsen myser,
 Och Chinas dryck i koppar från Rörstrand
 Får högre smak som skänk af hennes hand.

Värdinnan — är hon ung och vacker då?
 I denna krets, den bästa Sverge äger,
 Ej någon tänkt att gifva svar därpå —
 Så står hon hel för dem, i hvad hon säger.
 En medelålders fru, om ni så vill,
 Ej hög till växten, fyllig ock därtill.

Inunder grekisk bindel hårets flod
 Kring hennes hjässa bucklar sig i vågor,
 Som litet puder, efter dagens mode,
 Strött askfärg öfver — aska släcker lägor.
 Här halp det icke — elden bryter fram
 I ögon spelande af epigram.

Det fina, hvita hullet kläder godt
 Den arm, som rör sig där i thébordsstöket,
 Den hand, som bläckspår aldrig nalkas fått,
 Så litet som en musch af sot från köket.
 Fast hennes sånger öfver landet gå,
 Carl Peter Lenngren lider ej därpå.

Han anses kärf: — ett ord är lätt till hands
 Vid världens dom, men här i husligheten
 Den blick, som hvilar trygg och nöjd i hans,
 Ej vittnar alls om »huldhet i förtreten».
 I afton är den hedersmannen glad:
 Hon åter har en godbit för hans blad.

I gästfritt hem de adertons förbund
 Är denna gången företrädt af fyra, —
 En krets, som blifvit husvill i den stund,
 Då gallsjuk Reuterholm uti sin yra
 På sångmör hämnats för ett modigt ord. —
 Nu hålles sammankomst vid detta bord.

I laget Gyllenborg är älderman,
 En äldre skolas vörnadsvärda minne.
 Hans sång om »själens styrka» blekna kan,
 Men aldrig förebilden i hans sinne.
 Hans lugna höghet har ock sitt behag
 Som solen på en molnfri vinterdag.

Hans granne, Leopold, re'n hunnit med
 En artighet till hvar och en i rummet.
 Det hör nu en gång till, — det är hans sed
 Att först så där af bägarn blåsa skummet,
 Förrän han ger ur konstfull gyllne skål
 Sitt snilles rätta vin i rågadt mål.

Så Rosenstein — det bästa hjärtelag,
 Det klaraste förstånd, som ödet tvungit
 In i en tung gestalt med grofva drag;
 Och Silfverstolpe, nyttans skald, som sjungit
 »Medborgarns» lof och med sin frisinthet
 Nyss väckt på höjderna så stor förtret.

I glädtigt samkväm ilar stunden bort,
 Man ömsom skämtar, ömsom allvar språkar.
 Med något infall, träffande och kort,
 Vårdinnan ofta sakens kärna råkar, —
 Men blott i förbigående, helt blygt och lätt,
 Och liksom vädjande till högre rätt.

Re'n uppbrottsstimmen nalkas. Nio slag
 Förtonande ifrån pendylen dallrat. —
 »En bön till vår värdinna vågar jag» —
 Tar Gyllenborg till orda — »Lenngren skvallrat.
 Förunna oss ert nya stycke nu!
Den glada festen — så är titeln ju?»

Skaldinman får ej neka. Hennes man
 I loflig stolthet redan sagt för mycket.
 Med purprad kind, med röst, som långsamt vamm
 Sin stadga åter, nu hon läser stycket:
 Hvad täck skalkaktighet, hvad ömt behag
 Och dock hvad breda, säkra penseldrag!

En lantlig fest, där oskuld, barnaskön,
 Med jordisk glädje står så väl tillsamman
 Som fatens rosor, lille Görans bön
 Med nyckelharpans surr och folkets gamman.
 Hur stormar grusande kring världen gå,
 Än ryms i Sverge mången lycklig vrå!

Hon slöt att läsa. Kretsen lyssnar än
 Tyst inom sig till ljud från flydda vårar,
 Då Gyllenborg sig reser upp igen, —
 Hans blick är blank af återhållna tårar.
 »Tack!» — säger han, den hvita hjässan böjd —
 »Jag vet att Kellgren skulle lett af fröjd!

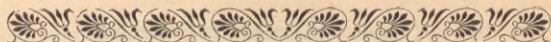
»I namn af Gustafs sprängda skaldförbund
 Vår tack för än en afton, ljuftigt gången
 Bland alla gratier på fridlyst grund!
 Tack och farväl — än lefver svenska sången!»
 Vårdinnans hand man har till afsked kysst,
 Och snart är hela huset mörkt och tyst.

* * *

Ur första våningen det ljus försvann,
 Dit sene vandrarn blickade så gärna.
 Den afton kom, då aldrig mer det brann,
 Och blott från minnets hvalf en stilla stjärna
 Såg ner på all den darskap, all den flärd,
 Som endast byta namn i samma värld.

Men denna stjärna från en svunnen tid
 Nu hit till oss sin fina ljusflod skickar;
 Bland mörka moln, bland brytningar och strid,
 Vi möta hennes goda, svenska blickar.
 Den egna härdens ro och löjets rätt
 Hon häfda vill för dagens mulna ätt.

Den ädla taffelrund, som hon höll kär,
 Förgäter henne ej vid sekelfesten.
 Till minnens högtidståg jag frambesvär
 I dag den älskade, den skygga gästen;
 Men ack, hur svag den skuggbild, som jag fått!
 Hon skänkte världen sina sänger blott.

Den gamla fröken.

En liten ensam gosse, tyst och blyg,
Som ej fått tumla i den gröna hagen,
Jag satt bland böcker i en fönstersmyg,
När jag från skolan hade lof för dagen.
Den unga fantasiens alkemi
Förvandlade den värld jag lefde i.

Midt öfver gatan låg ett äldrigt hus,
Som hufvudroll i mina drömmar hade;
För gathistorier jag utan krus
Den hemska skådeplatsen dit förlade.
Ett anlete med bleka, vissna drag
Där stundom mötte mig. Då ryste jag.

Bland bilder från fru Lenngren och Fryxell
Steg som en elak fée »den gamla fröken.»
På hennes rullgardin jag såg hvar kväll,
Hur skuggor skymtade som mörka spöken.
Där speltes på klaver emellanåt
Så sällsamt sorgligt, att jag föll i gråt.

Tog mig vid handen så en vacker dag,
I ordning att gå ut, min vårdarinna:
»Den gamla fröken fattat stort behag
Att dig i fönstret jämt vid läxan finna.
Hon bjudit oss att hälsa på hos sig
Och lofvat mycket vackert visa dig.»

Jag bad få slippa, men det halv ej alls,
 Och genast vi begåfvo oss på vägen.
 Jag kväfde snyftningen uti min hals
 Och trädde in, förfärad och förlägen.
 På mattan höll jag blicken envist sänkt;
 Då ljud en röst — den var ej som jag tänkt.

Den klingade så varmt, så mildt och godt,
 Och i ett nu min fruktan var försvunnen.
 Två ögon logo själfullt himmelsblått
 I öppen strid med skrynklorna kring munnen,
 Och själfva skrynklorna, hvad voro de?
 En mask förrådande en vänlig fée.

Det låg ett fångslande jag vet ej hvad
 I denna hållning, rak trots årens börda,
 I denna hy, lik hvita rosenblad
 Af första frostens andedräkt berörda.
 Från flydda vårar minnets doft fanns kvar
 Omkring gengångerskan från Gustafs dar.

Den boning, som jag fyllt med nattlig skräck,
 Jag kunde icke nog bese, beundra:
 Möblering utan stoftkorn eller fläck,
 I stort och smått en bild af sjuttonhundra,
 Med bronsbeslag allt vördigt och bastant,
 Från gamla kopparstiek mig välbekant.

Klaveret, som jag hört så mången gång,
 Stod där i vrån, i hvitt med nött förgyllning.
 Notställarn bar en nu förgäten sång,
 I gulnadt bläck en sirligt skrifven hyllning.
 Det var »vid vassen af den krökta ström» —
 En ton, som följt mig ända i min dröm.

På hyllan, lysande i franska band
 Och högröd snitt, liksom i högtidskläder,
 Gustavianska skalder trängdes bland
 Dalinska tidens folk i simpelt läder.
 I vitterhet den gamla höll sig nöjd
 Till dem, som gjorde hennes ungdoms fröjd.

På väggen taflor! — Farfar i peruk
 Med harnesk öfver gula kyllerocken,
 Ett rytterianfall — en mörknad duk
 Med Lembkes svarta häst i främsta flocken,
 Pastellporträtt i bleknad herrlighet —
 Jag tröttnade ej fråga: »hvem är det?»

I målad miniatyr, i drifvet vax,
 Jag redan visste mången likhet läsa:
 På vinlöfskransen röjdes Bellman strax,
 Och stackars Lidner på sin stora näsa.
 Af häpen vördnad stod min mun på glänt,
 Då fröken sade: »Jag dem sett och känt.»

»Fru Lenngren då och Kellgren?» — »Också dem».
 Nyfikenheten intet kunde mätta.
 Re'n stunden inne var för att gå hem,
 Och än alltjämt det hette: »ack, berätta!»
 Knappt lämnad var den tröskel, som jag skytt,
 För'n hågen brann att komma dit på nytt.

Besöket gjordes om en annan kväll;
 Allt var sig likt, blott ännu mera roligt.
 På böcker och på taflor såg jag säll
 Och till den goda féen mig smög förtroligt.
 Till namn från fordom jämt jag återkom,
 Och alltid hette det: »ack, tala om!»

Hon gjorde så — dock icke mitt begär,
 Fasthellre minnets makt hon lyda tycktes,
 Och stundom bortom barnets trånga sfer
 Berättelserna ofrivilligt rycktes,
 Som på det stilla vattnet, vid ett kast,
 Allt större ringar vidga sig i hast.

Men om jag också icke allt förstod,
 Så tacksam lyssnare man funnit sällan,
 Så helt jag lefde i en period,
 Som låg med ljus och dunkelhet emellan
 Den nittonde Augustis morgonsol
 Och nattens blixtrur Ankarströms pistol.

Hon skildrade, hur glädjen själf steg ned
 På flyktigt gästbesök till frusna zoner,
 I »Postens» spalter Kellgrens löje stred,
 I fria luften lekte Bellmans toner.
 Af grace och kvickhet, lefnadslust och mod
 Allt sjöd och spelte som en vårlig flod.

Och konungen — hvem återge förmår
 Hans ögas strålblick och hans sneda panna,
 Teaterlagarne i pudradt hår
 I sällsam blandning med de äkta, sanna!
 Hans ålder, ack, med flärd och split och strid,
 Var dock vår sista svenska storhetstid!

»Jag minns», så sade hon, »den morgonstund,
 Då Gustaf steg ombord på skärgårdsflottan.
 Från Holmen dundrade af hjärtans grund
 Vid hurrande och jubel öfvermåttan,
 Och tårfullt viftande tog aldrig slut
 För hvar galèr, som vimplad lade ut.

»Jag ser mång ungersven vid skottens ljud
 Med hurtigt grepp i tåg och tackel klänga,
 Som afskedshälsning till en mor, en brud,
 En plymagerad hatt bland krutrök svänga.
 Jag ser för mig så mången, mången, som
 Från Viborgsviken aldrig vände om.

»På stranden stod jag, klädd ännu till bal.
 Jag dansat på redutten hela natten.
 Där flödat glödgadt vin och vankats tal
 För hjältarne på väg till finska vatten.
 Min blick i tårar hän mot skeppen gick —»
 Hon teg med ens. Ej mer jag veta fick.

Jag märkte stunden ej för frågor gjord,
 Men mina ögon min väninnas följde
 Bort till en medaljong på hennes bord,
 Där hennes sticksöm den till hälften höljde.
 Jag mindes, att jag undrat hvem det var,
 Fast då mot vanan icke jag fått svar.

Till böckerna jag tyst mig undan drog
 För att ej störa hennes sorgsna stämning,
 Men hur i dem jag bläddrade, betog
 Till sist mig själf en liknande beklämning.
 Om läxor stammade jag fram ett skäl,
 Steg upp och tackade och bjöd farväl.

Visst hade jag min gång dit om igen,
 Och visst var fröken som hon brukat vara
 Mot den, hon kallade »sin lilla vän»,
 Beredd att ständigt på hans frågor svara,
 Men likafullt jag var och blef försynt
 Att be om slut på hvad hon påbegynt.

Och tiden gick — från ferier återvänd,
 Se'n några veckors frihet jag fått smaka,
 Jag var som vanligt hemma i min gränd,
 Hos min syntax och themabok tillbaka,
 Då oförmodadt sorgebudet ljöd:
 »Du vet, att fröken midt emot är död.»

Ner på Cornelius föll en droppe klar,
 Hur än jag kämpade att gråten svälja.
 Det sades, att om Onsdag åtta dar
 Man ämnade att på auktion försälja
 Den gamlas taflor, bo och husgeråd.
 För mina öron lät det som ett dåd.

På förevisningsdagen dit jag smög.
 Hur var det fina, hvita golfvet smutsadt!
 Hvar möbel rubbad var, och i en hög
 De kära taflor man mot väggen skjutsat.
 För simpelt skämt de voro föremål —
 Och i sitt harnesk farfar fått ett hål.

Det bo, som hållits hop af aktsam vård,
 Hur skulle nu det skingras i fragmenter!
 En klädståndsfru slog till ett falskt ackord
 Uppå klaverets dammiga tangenter.
 Det var liksom jag maktlös långt ifrån
 Mot älskadt stoft bevittnat helgerån.

Till böckerna jag sade afsked rörd
 Och aldrig sist nu till ett bord mig vände,
 Där på en bricka jag såg sammanförd
 En mängd af småting, som jag alla kände.
 Jag önskade betrakta än en gång
 Det där porträttet i sin medaljong.

Där låg dess röda saffiansfodral,
Men tomt — porträttet var ej mer att finna,
Och ängsligt frågande min blick sig stal
Hän till en gammal sorgklädd tjenarinna.
Uti en hviskning gaf hon mig besked:
»Ja, medaljongen — den tog fröken med.»

Den trettonde Mars.

Han stirrade ned från sitt slottsgemak
Utöfver Lejonbacken,
Han stod där så stel, så spänd och rak
I den tränga blåa fracken.

Hur kall han syntes, en feber brann
Bak serafimerstjärnan,
Och tankarna hvirflade af och an
I den arma pinade hjärnan.

Hur kunde det gå så förtvifladt slätt,
Så jämmerligt som det gjorde?
Han var ju en kämpe för sanning och rätt,
Därtill en Herrans smorde!

Hans namn Sannfärdig och Trofast är.
Han ensam ej sig försvurit
Åt den korsikanske Lucifer
Och vilddjurets tecken burit.

Att vägra förlikning med Antikrist,
Det var att himlen förtjena;
Men därför hade han Finland mist
Och stod förrådd och allena.

Hans rikes bälverk åt ryssen skänkt,
 Och så den långa reträtten,
 Oduglighet, svaghet där minst han tänkt —
 Och sist nu från Vermland stafetten!

Var Cronstedt fal och var Klingspor feg,
 Rebellen — det var dock rågan!
 I går man lydde ännu och teg —
 I dag är det upprorslågan.

Hur var det möjligt? Hvadhelst han gjort
 Haft bifall af grånade råder.
 Allt var förträffligt och vist och stort,
 Så snart han talat i nåder . . .

Liksom från tingens sanna gestalt
 Den skymmmande slöjan flugit,
 I blixtbelysning han såg nu allt:
 De hade blott ljugit — ljugit.

O dessa hofmän med fruset smil,
 Prelater med ja och amen
 Och dessa festtal i öflig stil
 Om Gustaf och Vasastammen!

Lögn — idel lögner så långt han minns:
 Ministrarnes reverenser,
 Då han från sköten som tre års prins
 Gaf sina audienser.

Handkyssningar bara och böjda knän,
 Men sanning ej för ett öre!
 Så vardt han en hög, absolut suverän —
 Hans folk, det stod utanföre.

Hans folk, han har ej sett till det stort,
 Men när han färdat ut order,
 Det blödt och betalat, som det har bort,
 I kampen mot Rysslands horder.

Nyss ställde det upp sin ynglingahär,
 Ett landtvärn med fädrens sinne.
 Sitt yttersta stöd har han ändå där
 Mot fiender ute och inne...

Då ljödo trumslag vid början af bron
 Och inför konungens blickar
 Allt närmare kom en ung bataljon.
 På dem kan jag tro! han nickar.

Men hvad är detta? Än hit, än dit
 Gevären svaja eländigt
 Och mellan leden i kompani't
 Hvad gapande luckor beständigt!

Han är förstenad. Är *det* hans sköld,
 Den svenska ungdomens blomma?
 I usla paltor de hacka af köld
 Med kinder gulbleka, tomma.

Vid sista svängningen segna två
 Af svaghet omkull på marken.
 I silfverringklockan griper då
 Med feberifver monarken.

Och mot sin darrande adjutant
 Han träder med handen knuten.
 Hvad fattas folket? Tala sant!
 Sant, hör ni, sant på minuten!

Till svar en stammande, skrufvad fras
Om vinterkylan som suger,
Om patriotiska afskedsglas . . .
Ut! — ropar kungen — ni ljuger!

Och åter ensam emot sitt bord
Han sjönk, den beklagansvärde.
Uti sitt mörker ett sanningens ord,
En stråle af ljus han begärde.

För sent, för sent! Från hans kabinett
Blott skilda utaf den tunna
Skulpterade dörren, re'n sammanträdt
De männer som svara kunna.

En sky på härdade drag låg tung
Af sorg och allvar i blandning.
De hyste ej hat till en stackars kung,
Men kommo att tala — sanning.

Skogsvandringen.

Sång på den 13 November 1882.

I.

Genom Rämens djupa skogar skrida
Fyra män vid hvar sin foras sida.
Himlabågen strimmar norrskensljus
Ofvan höga furors dofva brus.

Karlavagnen fram ur skyar bryter,
Forsen lik en fjättrad kämpe ryter,
Kastar sig, i stålblå brynja klädd,
Sömlös af och an på klippig bädd.

Öfver höjder, genom mörka dalar
Går det tysta tåget — ingen talar;
Blott då lasset stöter mot en sten,
Klingar Vermlands-malmen stark och ren.

Än det gamla svenska tungomålet
Ljuder klart hos järnet och hos stålet.
Hade lynnets stål i forna dar
Lämnat lika starkt ett eko kvar!

Dessa fyra män i vadmalsdräkten
 Höra de ej till den stora släkten
 Med sin karga jord i evigt krig,
 Hur än landets lott gestaltar sig?

Nej, af bonden blott de lånat rocken,
 Dessa ynglingar ur herreflocken.
 Deras lefnadsöden fört dem re'n
 Till katedern, skrifstoln och armén.

Vekligheten, flärden, öfvermodet
 Dock ej skämt det ärfda odalblodet.
 Bak magisterkrage och galon
 Klingar Vermlands-malmens gamla ton.

Fädrens enkla lif dem pröfva lyster,
 Furuskogen vinkar mörk och dyster,
 Eget järn den friska skaran kör.
 Karlavagnen åker ofvanför.

 II.

Hvad tänker han, ljuslockig körsven, på
 Där stum han vandrar vid fålens tøm,
 Då skogen suckar liksom i dröm,
 Och stjärnorna gå och gå?
 Han tänker vid suset i nordens fur
 På grekiska rytmer, eller hur?

Men hvarför det molnet på pannans rund?
 Hans lif är ju sällt som en lagerfest,
 Och nyss steg kärleken ned som gäst
 Hos sångens gunstling i Lund.
 Han har ju sin brud och sin Homer —
 Hvad vill han af ödet begära mer?

Väl har han som andra kunnat nås
 Af dagens ämnen för blygd och sorg,
 Sett flaggan sjunka på Sveaborg,
 Och landets ungdom förgås;
 Men Sverge från fallets brant vardt ryckt,
 Och svagheten åter kan slumra tryggt.

Nog höjas stämmor till dagens lof,
 Men skogen härmar ej smickrets röst,
 Det klagar som djupt ur ett sargadt bröst,
 Och forsen ryter så dof.
 Den svenska jorden blott sörja kan —
 Den unge vid foran förstår det, han.

Och därför prässar en suck hans barm:
 Han älskar ej heller den nya tid,
 Som söfver sinnet i veklig frid,
 Han glöder af sorg och harm.
 Hvad hjälper att Sverge nu kallas fritt?
 Än binda bojor, som flärden smidt.

Hvar är det folket, som öfvervann
 Ett afvogt öde med hjältehåg,
 Som drog sin bärkning ur fjäll och våg,
 En hvar blott sin egen man?
 O, hvar är lynnet från forna dar?
 Det sörjande ekot frågar: hvar?

Är detta Svearne, denna släkt
 Så småsint, afundsam, glitterströdd,
 Till nesligt ok på den torfva född,
 Som fostrade Engelbrekt?
 Så spørjer den unge i nattens vind,
 Och blygselns rodnad bränner hans kind.

Då spränger vreden hvar hemligt tvång,
 Som dämpat tanke och häjdat ord.
 I natten lyssnar hans fosterjord:
 Ja, detta är Sveas sång!
 Det är hvad landet har innerst känt,
 Hvar tår af ham, som dess hjärta bränt!

Bland skockade skyar af själfviskt kvalm
 Hans sång lik rensande tordön skär;
 Här är det Brage, som Mjolner bär
 Och ljungar i språkets malm.
 Det klingar af stål från förborgad härd,
 Och stålklang svarar vid forans färd.

Han dömer ej tidens fel med veld,
 Den skald, som manar sitt folk till bot;
 Lik källan, som sjuder vid Heklas fot,
 Hans sång har tårar af eld.
 Än bitterhetens, än smärtans tolk,
 Han ber, bestormar: vak upp, o folk!

Vak upp, o folk, på fördärfvets rand
 Och värm till lif i ditt ärfda blod
 De friska fädernas kraft och mod
 Och väx i ett minskadt land!
 Ej skildt i flockar, men fast förent,
 Vak upp, o folk, förr'n det är för sent!

Se, våldet lurar kring dig allt fort
 Och måttar i friden sitt säkra slag.
 Det kommer, det kommer till dig en dag
 Och skakar på fjällstängd port.
 De stores grifter, ditt eget hem,
 De ofödda släkten — det gäller dem!

Men siaren sjunger: jag ser en syn —
 Vårt öde är icke besegladt än,
 Han uppgå skall öfver frie män,
 Den dag, som dröjer bak skyn.
 Den ädla Svea har gjort sitt val,
 Hon vill ej plånas ur folkens tal.

Och sången stiger med ökad makt
 I täflan med furors och böljors brus,
 Och rymden gnistrar i norrskensprakt,
 Och ättehögen står ljus.
 Med doket åtskildt, tar natten del
 I nordens vaknande strängospel.

Om seger ljuder hans höga sång,
 Han sjunger till grafven allt lägsint kif,
 Han sjunger så som i seklers lif
 Det sjungits en enda gång.
 Han sjunger en framtid af ljus och hopp,
 Han sjunger den dag, då hans folk står opp.

Men stjärnorna smälta i gryningssken,
 Och öfvergjutna af rosenfärg
 Ur sjunkande skuggor stå fjärran berg,
 Och fogel kvittrar på gren,
 Och skogen vid solens morgonkyss
 Nu knotar: jag drömde så herrligt nyss.

Och fram går forornas trötta rad,
 Och skogen är lämnad för längese'n,
 Och hjulen rassla mot gatusten
 Omsider i Filipstad,
 Och rop och gnäggningar sorla gladt
 Kring honom, som *Svea* diktat i natt.

Vi följa formannen långt ifrån
 Till faktoriet — där är hans hamn,
 Där lämnar han sedeln med sitt namn:
 Esaias Esaiasson.
 Men häfden ett annat namn skref ner
 I natt på taflor af guld — *Tegnér*.

 III.

I dag århundradet fyllt sitt lopp,
 Se'n detta älskade namn steg opp,
 En stjärna strålände hopp och fröjd
 Till *Svea*, som sörjande satt och böjd.

Där gick vid siarens lystringsord
 En darnning genom hans fosterjord,
 Och *Svea*, midt i sitt djupa fall,
 Med stolthet kände: jag lefva skall!

Det folk, som fostrat odödlig sång,
 En ljusare framtid skall se en gång.
 Bevarar det elden i hänförd barm,
 Då härdas stålet i mattad arm.

Och folket hörde hvad skalden kvad
 Och drog så jublande gladt åstad
 Och grep med vaknande götisk kraft
 I fastare tag kring sin spades skaft.

Nu bröts från öster- till vestervåg
 En väg för vimplade snäckors tåg,
 Och full vardt lada och träsk vardt läns,
 Ett Finland vanns inom Sverges gräns.

Från hög till låg, genom stad och land,
 Knöt skaldens dikt ett föreningsband,
 Och inom hemmets och skolans dörr
 Ljöd språket älskadt som aldrig förr.

Och Sverges hoppfulla unga blod
 Steg varmt till kinden vid Frithiofs mod,
 Och Ingeborgs längtan åt ungmöns dröm
 Gaf ord och toner vid väf och söm.

Så vuxo vi upp vid Tegnériska ljud;
 Af honom fick tanken sin högtidsskrud
 Med genomskinliga, ädla veck
 Och snitt från klassiska himmelsstreck.

Han gick — och ingen har fyllt hans rum.
 Bland Lundagårds kronor hans bild står stum.
 På tysta strängar ser solen ner
 Och lockar ej fram någon solsång mer.

Men dikten från seklets ynglingsår
 Är ung i dag som den var i går,
 En skatt, som mullen ej når med rost,
 En eld, som tinar upp glömskans frost.

Från stundens äflan går minnesgod
 Vår tanke till foten af skaldens stod;
 Där dröj, o son af vårt tidehvarf,
 Och svara huru du skött hans arf!

Är Svea sådant som siarns syn
 Det såg bak remnade framtidsskyn?
 Den helga låga, hans sånger väckt,
 Säg, glöder hon än hos en yngre släkt?

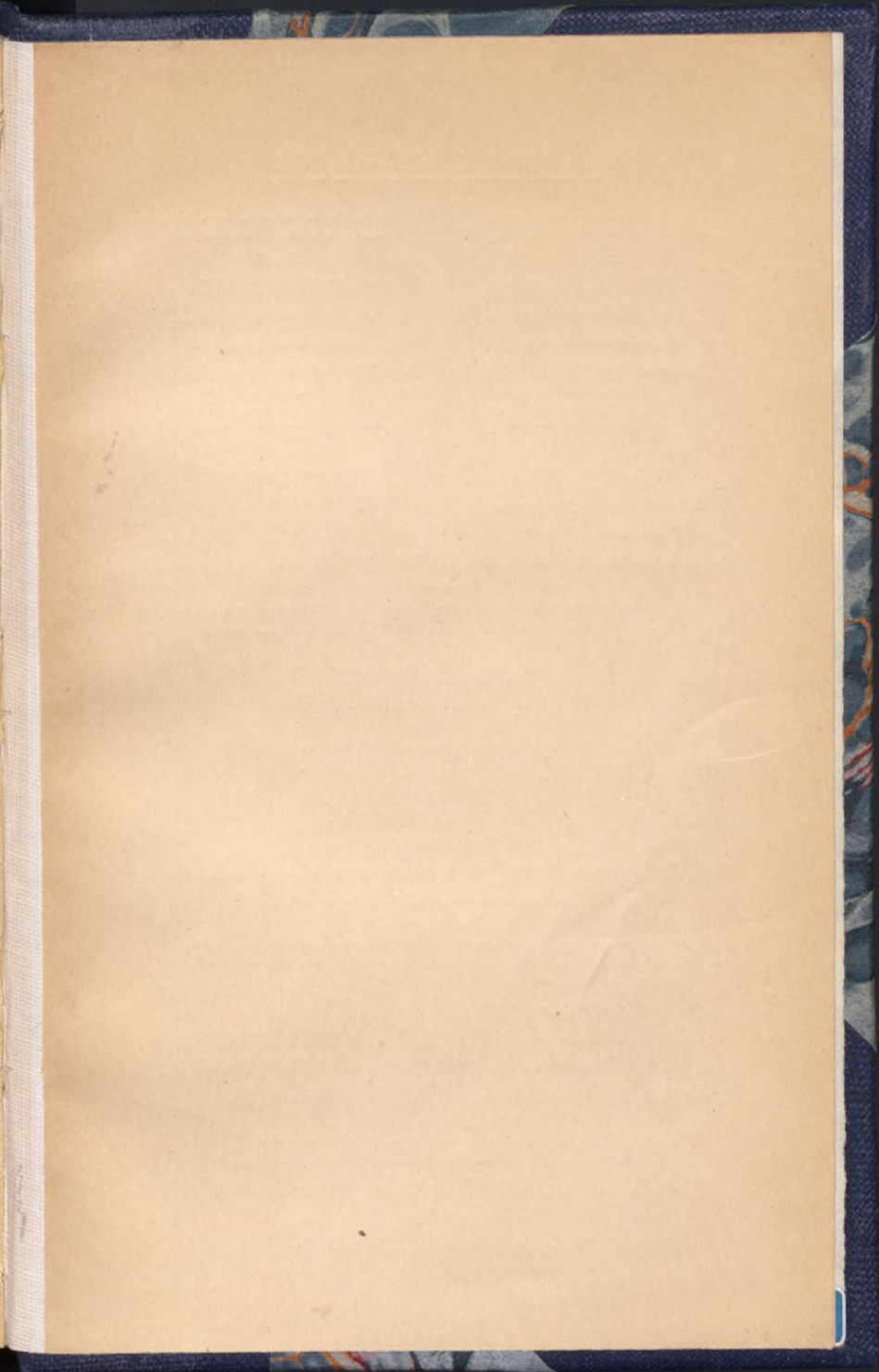
När under gnistrande Karlavagn
 Du trampar fjäten för eget gagn,
 Säg, om i suset kring nattlig stig
 Ej förebråelser blanda sig?

I dina lador har fliten gömt
 En rikdom, som fäderna aldrig drömt.
 Säg, är du färdig att offra allt,
 Om frihet, fosterland så befallt?

Så spörjer från stjärnorna skaldens röst.
 Se tankfullt ned i ditt eget bröst
 Och svara med handling en gång, o folk,
 Ditt svenska samvetes ädle tolk!

I dag du firar den stores fest;
 Hur vill du vörda hans minne bäst?
 O, gif det svar, hvarom sången ber,
 Så är du värd att ha egt *Tegnér!*

Stads 21/4
 35 b de

HUGO GEBERS FÖRLAG.

DIKTER

af

CARL SNOILSKY

Första samlingen.

Fjärde upplagan.

Pris häft. 4 kr., i praktb. 6 kr.

DIKTER

af

CARL SNOILSKY

Tredje samlingen.

Andra upplagan.

Pris häft. 4 kr., i praktb. 6 kr.

DIKTER

af

CARL SNOILSKY

Andra samlingen.

Andra upplagan.

Pris häft. 4 kr., i praktb. 6 kr.

DIKTER

af

CARL SNOILSKY

Fjärde samlingen.

Andra upplagan.

Med författarens porträtt.

Pris häft. 4 kr., i praktb. 6 kr.

SVENSKA BILDER

af

CARL SNOILSKY.

Pris häft. 1: 75, eleg. inb. 2: 75.

SONETTER

af

CARL SNOILSKY.

Andra upplagan.

Med författarens porträtt. Originalradering af *Anders L. Zorn*

Pris häft. 2 kr., eleg. inb. 3 kr.

GOETHES BALLADER

öfversatta af

CARL SNOILSKY

med illustrationer af

Carl Larsson.

Pris häft. 2: 25, inb. 3 kr.

HEXAN

Sorgespel i fem akter

af

ARTUR FITGER

Öfvers. af Carl Snoilsky.

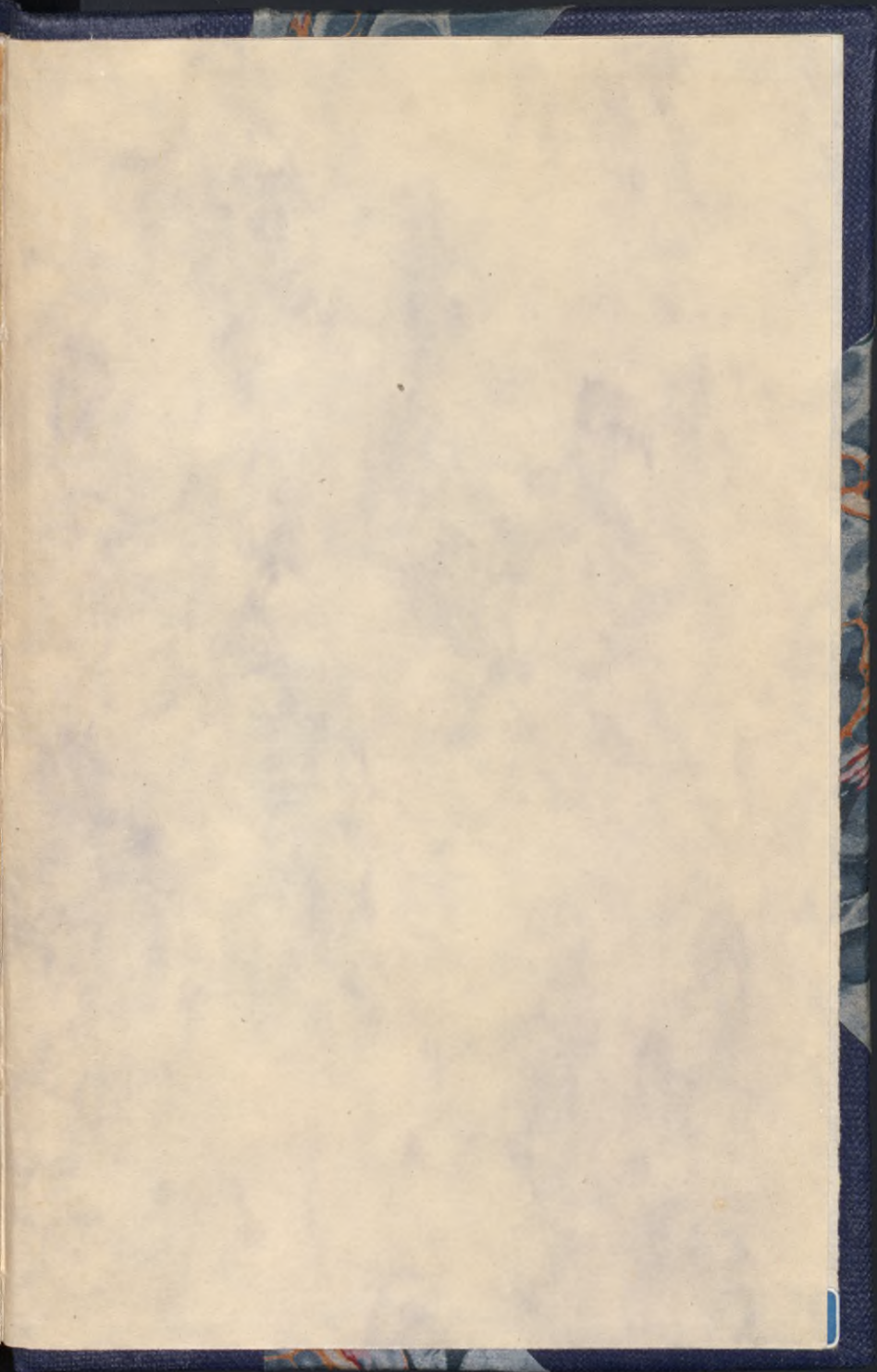
Pris 1: 50.

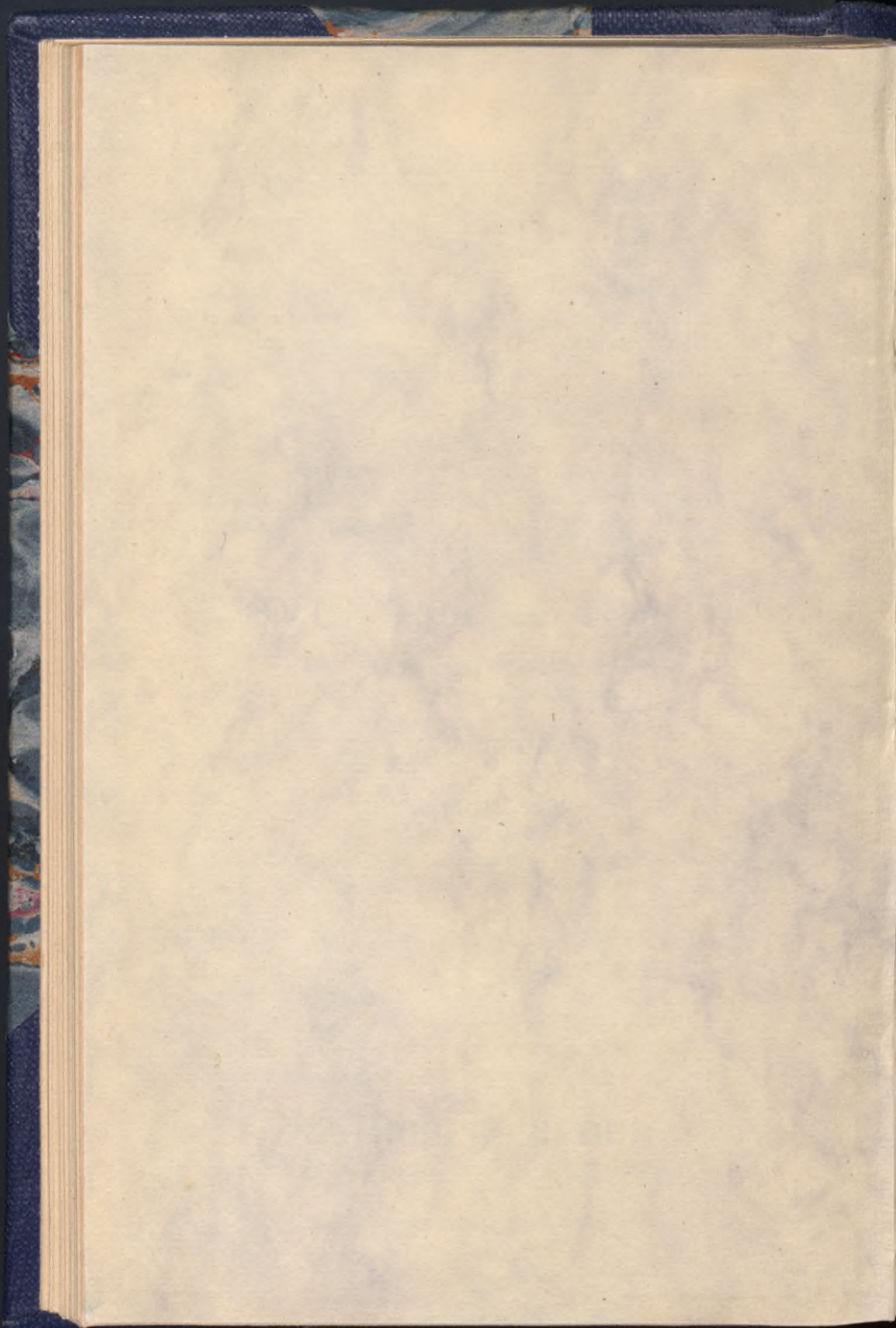
ÖGONBLICKSBILDER

från Nord-Afrika och Syd-Italien

af E.

Med 20 teckningar. Pris 2: 50.

6000186849

Göteborgs universitetsbibliotek

2.00

JOHN JOHNSON
BOXBINDARE
GÖTEBORG

